

1. Ainevaldkond „Keel ja kirjandus”

Keele- ja kirjanduspädevus

Keele ja kirjanduse valdkonna õppeainete õpetamise eesmärgiks põhikoolis on kujundada õpilastes eakohane keele- ja kirjanduspädevus, see tähendab suutlikkus mõista eakohaseid ilukirjandustekste ja nende osatähtsust Eesti ja maailma kultuuriloos ning tajuda keelt ja kirjandust kui rahvusliku ja iseenda identiteedi alust; keeleteadlikkus ja oskus end vastavalt suhtlussituatsioonile ja keelekasutuseesmärkidele nii suuliselt kui ka kirjalikult väljendada; arusaamine, et lugemine teeb vaimselt rikkamaks.

Keele ja kirjanduse õpetamisega taotletakse, et põhikooli lõpuks õpilane:

- 1) väärtustab keelt kui rahvuskultuuri kandjat ja avaliku suhtluse vahendit;
- 2) teadvustab keeleoskust õpioskuste alusena ning identiteedi osana;
- 3) omandab põhiteadmised keelest ja saavutab õigekirjaoskuse;
- 4) väljendab end selgelt ja asjakohaselt nii suuliselt kui ka kirjalikult, arvestades kultuuris välja kujunenud keelekasutustavasid;
- 5) kuulab, loeb ja kirjutab mõtestatult eri liiki tekste ning esitab teavet eri viisidel;
- 6) kasutab asjakohaselt erinevaid suhtluskanaleid ning suudab leida, kriitiliselt hinnata ja kasutada meedias ja internetis pakutavat teavet;
- 7) väärtustab nii rahvuskirjandust kui ka teiste rahvaste kirjandust, nii oma rahva pärimuskultuuri ja traditsioone kui ka kultuurilist mitmekesisust;
- 8) tajub kirjandusteost kui kunstiteost, mõistab selle kunstilisi väärtusi;
- 9) loeb eakohast väärtkirjandust, kujundades kirjanduse kaudu oma kõlbelisi tõekspidamisi ning rikastades mõtte- ja tundemaailma;
- 10) suudab kujundada ja väljendada isiklikku arvamust ning tunnustab ja arvestab teiste inimeste arvamust;
- 11) oskab õppida, hangib teavet eri allikatest, kasutab sõna- ja käsiraamatuid.

Ainevaldkonna õppeained ja nende maht

Ainevaldkonna õppeained on eesti keel ja kirjandus.

Eesti keelt õpitakse 1.–9. õpigruppides, kirjandust 5.–9. õpigruppides.

1.- 6. õpigruppides õpitakse üldõpetuse raamistikus, 7. – 9. õpigruppides ainepõhiselt.

Ainekavades esitatud taotletavate õpitulemuste ja õppesisu koostamisel on aluseks võetud arvestuslik nädalatundide jagunemine eesti keeles ja kirjanduses kooliastmeti järgmine:

I kooliaste

eesti keel – 19 nädalatundi

II kooliaste

eesti keel – 11 nädalatundi

kirjandus – 4 nädalatundi

III kooliaste

eesti keel – 6 nädalatundi

kirjandus – 6 nädalatundi.

Ainevaldkonna kirjeldus ja valdkonnasisene lõiming

Keel on rahvuskultuuri ja rahvusliku identiteedi kandja. Keele valdamine kõnes ja kirjas on inimese mõtlemisvõime kujunemise, vaimse arengu ning sotsialiseerumise alus ja eeldus. Eesti keele hea valdamine on eduka õppimise eeldus kõigis õppeainetes.

Ainevaldkonna õppeainetes omandavad õpilased keele- ja kirjandusteadmisi ning saavad lugemise, kirjutamise ja suhtlemise kogemusi. Teadmiste ning kogemuste alusel kujuneb õpilasest põhikooli lõpuks teadlik, aktiivne ja vastutustundlik lugeja, kirjutaja ning suhtleja.

Ainevaldkonna õppeained toetavad eeskätt õpilase emakeele- ja kirjanduspädevuse ning kommunikatiivsete oskuste arengut, kuid ka tema identiteedi ja enesetunnetuse kujunemist ning kultuurilist ja sotsiaalset arengut.

Tulenevalt kooli väärtustest on põhirõhk ka valikute tegemise-, eesmärkide seadmise ja täitmisoskusel, oma eksimustest õppimisel ning isiksusliku kasvu tagamisel.

1.– 4. õpigruppides arendatakse eesti keele õppes kõiki keelelisi osaoskusi (kõnelemine, kuulamine, lugemine, kirjutamine) ja õigekeelsust. Osaoskusi ja õigekeelsust arendatakse nii teabe- ja tarbetekstide kui ka ilukirjandustekstide lugemise, jutustamise ja kirjutamise kaudu. Oluline roll on ka õpilaste enda loomingul ning katsetamisel.

Alates 5. õpigrupist on eesti keel ja kirjandus eri õppeained, mida seob tekstikeskne käsitlusviis ning keeleliste osaoskuste arendamine.

Kirjandustundides kujundatakse õpilaste kirjandushuvi ja lugeja võimeid ning kõlbelis - emotsionaalset arengut loetud kirjandusteoseid mõtestades, kuid vaadeldakse ka ilukirjanduskeele eripära ning arendatakse suulist ja kirjalikku väljendusoskust.

Ainevaldkonnasisese lõimingu põhialus on avar tekstikäsitlus, mis hõlmab nii suulisi kui ka kirjalikke tarbe- ja ilukirjandustekste, samuti pildilisi, graafilisi ning teist liiki tekste. Ainevaldkonna õppeainete koostoimes omandatakse teiste õppeainete õppimiseks vajalikke kuulamis-, kõnelemis-, lugemis- ja kirjutamisstrateegiaid, kujuneb soov ning oskus oma mõtteid arusaadavalt väljendada.

Õpilane omandab keelelise suhtluse oskused ja vilumused, õpib oma mõtteid ning tundeid väljendama, kuulnud ja loetud analüüsima ning kogutud teavet üldistama.

Kirjanduslike tekstide lugemine ja käsitlemine tundides avardab õpilaste kultuuri- ja elukogemust, rikastab sõnavara, soodustab kirjandushuvi ning lugejavõimete ja isiksuse arengut.

Keeleliste osaoskuste lõimimise tulemusel arenevad õpilaste mõtlemisvõime, suhtlusoskus ja enesetunnetus. Õpilased on võimelised eetiliselt, olusid ja kaaslasi arvestades suhtlema, teadlikumalt õppima ja tegutsema.

Lugemise soodustamisel on oluline anda õppijale valikuvõimalus ning märgata, mida õppija ise lugemiseks valib, milliseid otsuseid protsessi sees teeb ning kuidas läbi loetu iseenda kui lugeja kohta teadlikumaks saab.

Üldpädevuste kujundamise võimalusi

Üldpädevused rakenduvad läbi kooli kuu teemade ja projektide. Pädevustes eristatava nelja omavahel seotud komponendi – teadmiste, oskuste, väärtushinnangute ning käitumise kujundamisel on kandev roll õpetajal, kes oma väärtushinnangute ja enesekehtestamisoskusega loob sobiva ning turvalise õpikeskkonna.

Kultuuri- ja väärtuspädevus. Keeleõpetus rõhutab vaimseid ja kultuuriväärtusi: keele kui rahvuskultuuri kandja tähtsust, keeleoskust kui inimese identiteedi olulist osa. Keeleõpetuses väärtustatakse funktsionaalset kirjaoskust ning teadlikku kriitilist suhtumist teabeallikatesse, sh meediasse.

Õpilane väärtustab loomingut ja ilumeelt ning kultuurilist mitmekesisust. Oskab teadvustada oma väärtushinnanguid, on teadlik oma kooli põhiväärtustest ning oskab nendest tulenevalt otsuseid vastu võtta.

Sotsiaalne ja kodanikupädevus. Keele- ja kirjandustundides kasutatava paaris- ja rühmatöö käigus kujundatakse koostööoskust, julgustatakse oma arvamust välja ütleva, kaaslaste ideid tunnustama ja teistega arvestama, ühiseid seisukohti otsima, lahendusi leidma. Oluline on, et õpilane oskaks teha koostööd teiste inimestega erinevates situatsioonides. Kujundatakse oskust suhelda eetiliselt, lugupidavalt, viisakalt ja olusid arvestades nii suuliselt kui ka kirjalikult, nii vahetult kui ka veebikeskkonnas. Õppija aktsepteerib inimeste ja nende väärtushinnangute erinevusi ning arvestab neid suhtlemisel.

Õppetöösse on kaasatud ka inimesi väljaspool kooli: kodu, kogukond, külalisõpetajad. On loodud võimalused, et õpilane saaks ja suudaks ennast teostada ning teaks ja järgiks ühiskondlikke väärtusi ja norme. Koolis toimub õppegruppide vaheline õpe, kus õpetajateks on oma kooli õpilased.

Enesemääratluspädevus. Läbi toetava tagasiside ning õpilase kaasamise kujundatakse õpilastes positiivset ning realistlikku minapilti. Õpiolukordades luuakse võimalused suhestuda käsitletavate teemadega, loovülesannete kaudu tuuakse esile õpilaste eripärad ja anded, aidatakse kaasa maailmavaate kujunemisele.

Õpipädevus. Keele- ja kirjandustundides arendatakse kuulamis- ja lugemisoskust, eri liiki tekstide mõistmist, fakti ja arvamuse eristamist, erinevatest allikatest teabe hankimist ja selle kriitilist kasutamist, eri liiki tekstide koostamist ning oma arvamuse kujundamist ja sõnastamist.

Õppija oskab seada eesmärgid ning aega planeerida selliselt, et eesmärgid saaksid täidetud. Oskab seostada varem õpitut uuega ning selleks luuakse õppe kestel ka võimalused.

Suhtluspädevus. Keele- ja kirjandustundides kujundatakse suulise ja kirjaliku suhtluse oskust, suhtluspartneri ja tema suulise ja kirjaliku kõne mõistmist, suhtluspartneriga arvestamist ning sobiva käitumisviisi valikut, oma seisukohtade esitamist ja põhjendamist oskust. Õppetegevuse ja õppetekstide kaudu pannakse alus õpilaste diskuteerimis- ja väitlemis- ning tänapäevasele kirjaliku suhtlemise oskusele. Turvalisuse ning kokkulepete täitmise vajalikkus, usaldusväärsus.

Matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus. Teabetekstide abil arendatakse oskust lugeda visuaalselt esitatud infot, leida arvandmeid, lugeda ja mõista tabelite, skeemide, graafikute ning diagrammidena esitatud infot ning seda analüüsida, sõnalise teabega seostada ja tõlgendada. Vanemates tekstides kasutatud mõõtühikute teisendamise kaudu edendatakse arvutusoskust. Õpitakse eristama teaduslikku teavet ilukirjanduslikust ja populaarteaduslikust teabest ning kasutama tehnoloogilisi abivahendeid tekstide loomisel, korrigeerimisel ja esitamisel.

Digipädevused. Õpigruppides kasutatakse elektroonilisi sõnaraamatuid, info otsimiseks kasutatakse otsingumootoreid. Veebis oleva suhtlemise viisid ning turvalisuse tagamine. E-kirjade kirjutamine, digitundide kokkulepete loomine ning nende mõistmine. Digisisu loomine üksi ja koos. G Suite for Educationi teenuse kasutamine (Google Docs, Google Slides, Google Sheets, Forms, Jamboard, Google Sites). Tekstide vormistamine, plakatid, tööde häälsalvestamine, portfoolio loomine.

Propageerime õuesõpet ning tehnoloogiliste seadmete, keskkondade kasutuselevõttu õppetöös.

Ettevõtlikkuspädevus. Ettevõtlikkuse ning vastutustunde kujunemist toetatakse nii meedia- ja kirjandustekstidest kui ka igapäevaelust lähtuvate eakohaste probleemide arutamise, nende suhtes seisukoha võtmise ja neile lahenduste otsimisega. Ettevõtlikkuspädevuse kujunemisel on oluline luua eeldused õpilaste omaalgatuse ja aktiivsuse näitamiseks. Õpilane suudab ideid luua ja ellu viia, näeb probleeme ja neis peituvaid võimalusi. Seab eesmärgid, koostab plaane lisaks reageerib loovalt, uuendusmeelselt ja paindlikult muutustele.

Ainevaldkonna õppeainete lõimingu võimalusi teiste ainevaldkondadega

I ja II kooliastmes õpitakse üldõpetuse raamistikus ning klassikalist tunnijaotusplaani ei ole. Kogu kooli kontekstis toimub õppetöö planeerimine kuu temadest tulenevalt kuude kaupa. Õpetajad ja meeskonnaliikmed teevad planeerimisel omavahel koostööd. Kaasatud on ka õpilased. Keskseks ideeks on õpilastele aineteülese terviku loomine ning õpitu rakendusvõimalused reaalses elus.

Keele ja kirjanduse valdkonna õppeained toetavad pädevuste saavutamist teistes valdkondades: õpitakse lugema ja mõistma eri liiki tekste, sh teabe- ja tarbetekste, areneb sõnavara ning maailmapilt avardub. Õpilased õpivad kirjutama eri tüüpi tekste, kasutades kohaseid keelevahendeid ja õpitud termineid ning sobivat stiili; õpivad koostama ja vormistama uurimistöid, projekte, kasutama allikaid ja neile viitama; harjuvad kasutama eri liiki sõna- ja käsiraamatuid.

Arutlusoskust ning info hankimise, tõlgendamise ja kasutamise oskusi arendatakse nii keele ja kirjanduse valdkonna kui ka teiste ainete õppes, töötades sisult erinevate tekstidega, samuti

diskussioonide ja väitluste kaudu. Lõimingut toetab elementaarsete õigekirjanõuete järgimine teiste ainevaldkondade tundides.

Võõrkeeled. Eesti keele õpetuse kaudu arendatakse õpilaste kirjalikku ja suulist eneseväljendus- ning arutlusoskust, oskust luua tekste ning neist aru saada. Võõrkeelte õppimisel on abiks eesti keele tundides omandatud keelemõisted. Omandatud võõrsõnad toetavad võõrkeelte õppimist. Maailmakirjanduse autorite ja teostega tutvumine tekitab huvi võõrkeelte õppimise vastu, aitab kaasa seoste loomisele. Õpitavas võõrkeeles kirjutavate autorite teoste lugemine ja arutamine süvendab huvi selle keele maa ja kultuuri ning ka kirjanduse originaalkeeles lugemise vastu.

Matemaatika. Õppetekstide, tööjuhiste ja tekstülesannete mõistmist soodustab eesti keele ja kirjanduse tundides arendatav lugemisoskus. Arvsõnade õigekirja õppimine toetab korrektse matemaatilise kirjaoskuse omandamist.

Loodusained. Loodusteaduslike õppe- ja teabetekstide mõistmine eeldab head lugemisoskust ja tööd tekstiga. Kohanimede ning loodusnähtuste ja -objektide nimetuste õigekirja kinnistatakse keele- ja kirjandustundides. Loodusteemalised tekstid õppe- ning ilukirjanduses aitavad loodust tundma õppida ja väärtustada. Loodusainetes omandatud sõnavara ning teadmised soodustavad omakorda kirjandusteoste looduskirjelduste mõistmist ja kujutluspiltide teket ning võimendavad seeläbi emotsionaalset mõju lugejale.

Sotsiaalsained. Ilukirjandusteoste lugemine ja analüüs toetavad maailmapildi kujunemist, ajaloosündmuste mõistmist ning ühiskonnaelus ja inimsuhetes orienteerumist. Kirjandustekste valides ja käsitledes peetakse silmas ühiskonnas olulisi valdkondi ning aktuaalseid teemasid. Sotsiaalsainete õppimise käigus omandatud teadmised ajaloost, ühiskonna arengust ja toimimisest ning inimese staatusest ühiskonnas toetavad kirjandusteoste käsitlemisel ühiskondlike probleemide ja inimsuhete mõistmist. Keeletundides õpitakse riikide, ühenduste, organisatsioonide, ajalooliste isikute, ajaloosündmuste nimede õigekirja norme, mida ajaloo- ja ühiskonnatundides kinnistatakse konkreetsete näidete varal. Õpilane õpib valikuid tegema ning seeläbi ka oma sõnade ja tegude eest vastutust võtma.

Kunstiained. Kunstiainete õpet toetab lähenemine kirjandusele kui kunstiainele. Õpilase julgustamine katsetamiseks, loomiseks, eksimiseks ja oma eksimustest õppimiseks.

Kehaline kasvatus. Meedia- ja kirjandustekstide valiku kaudu saadakse elukogemusi. Plakateid ja esitlusi koostades kujundatakse tervist väärtustavat eluhoiakut. Väitlustes propageeritakse tervislikku eluviisi ning dramatiseeringutes ja rollimängudes saab läbi mängida mitmesuguseid elulisi olukordi. Inimese terviklikkus: vaimne

Tehnoloogia. Õppe- ja teabetekstide kaudu kujundatakse oskust hinnata tehnoloogia rakendamisega kaasnevat võimalusi ja ohte, kasutada eetilisel nüüdisaegseid tehnoloogiaid oma õpi-, töö- ja suhtluskeskkonna kujundamisel ning järgida tehnilisi vahendeid kasutades ohutus- ning intellektuaalomandi kaitse nõudeid.

Läbivate teemade rakendamise võimalusi

Õppekava läbivaid teemasid peetakse silmas valdkonna õppeainetes eesmärkide seadmisel, õpitulemuste ning õppesisu kavandamisel, lähtudes kooliastmest ning õppeaine spetsiifikast.

Elukestev õpe ja karjääriplaneerimine. Rollimängude, tekstide käsitlemise, arutelude ja loovtööde kaudu arendatakse õpilaste suhtlus- ja koostööoskusi, mis on olulised tulevases tööelus. Arendatakse suutlikkust kujundada oma arvamust, väljendada end selgelt ja asjakohaselt nii suuliselt kui ka kirjalikult, lahendada probleeme. Õppetegevus võimaldab õpilasel kujundada eneseanalüüsiks vajalikku sõnavara, et analüüsida oma huvisid, võimeid, nii ainealaseid kui ka teisi oskusi ja teadmisi ning õpilast suunatakse kasutama eneseanalüüsi tulemusi oma tulevase haridustee ja tööelu planeerimisel. Õppetegevus võimaldab töömaailmaga ka vahetult kokku puutuda (nt õppekäigud ettevõttesse, ainevaldkonnaga

seotud ametite tutvustus). Kujundatakse oskust koostada õpingute jätkamiseks ja tööle kandideerimiseks vajalikke dokumente. Meediatekstide analüüsi kaudu juhitakse õpilasi märkama ühiskonnas toimuvaid protsesse ja arutlema selle üle, kuidas need mõjutavad haridusteed ning tulevast tööelu.

Keskkond ja jätkusuutlik areng. Tervis ja ohutus. Teemakohaste tekstide varal, probleemülesannete lahendamise ning suuliste ja kirjalike arutluste kaudu toetatakse õpilaste kujunemist sotsiaalselt aktiivseteks, keskkonnateadlikeks, vastutustundlikeks ning tervist ja turvalisust väärtustavateks inimesteks.

Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Eri liiki tekstide käsitlese kaudu suunatakse õpilasi märkama ühiskonna probleeme ja neile lahendusi otsima. Projektides osalemine aitab kasvatada aktiivset ellusuhtumist.

Kultuuriline identiteet. Keele ja kirjanduse kui rahvuskultuuri kandjate toel kujuneb õpilastes arusaam endast, teadmine oma juurtest, eesti keele erikujudest (nt Mulgi, Võru, Setu, Kihnu murre). Emakeele ja kirjanduse väärtustamise kaudu õpitakse lugu pidama endast ja oma rahvast, teiste rahvaste tekstide abil kujundatakse arusaam kultuuride erinevustest, aga ka tõdemus inimkonna kultuurilisest ühisosast.

Teabekeskond. Erinevatest allikatest (sh internetist) teabe hankimine, selle kriitiline hindamine ja kasutamine on nii keele- ja õppeteemakohaste teadmiste laiendamise kui ka tekstiloome eelduseks.

Tehnoloogia ja innovatsioon. Õpiülesannete lahendamiseks kasutatakse teadlikult infoühiskonna võimalusi, õpilasi suunatakse alternatiivseid lahendusi otsima, oma ideid ellu rakendama.

Väärtused ja kõlblus. Ilukirjandust ning kultuuriteemalisi teabetekste lugedes ja analüüsid, nende üle arutledes ning nende põhjal kirjutades pööratakse tähelepanu õpilaste kujunemisele kõlbelisteks isiksusteks, kes teavad ja tunnustavad üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi. Tekstide analüüsi abil kujundatakse julgust astuda välja taunimisväärtuste tegude ja hoiakute vastu.

Õppetegevuse kavandamine ja korraldamine

Õppetegevust kavandades ja korraldades:

- 1) lähtutakse õppekava alusväärtustest, üldpädevustest, õppeaines seatud eesmärkidest, taotletavatest õpitulemustest ja õppesisust, toetatakse lõimingut teiste õppeainete ja põhiteemadega;
- 2) taotletakse, et õpilaste õpikoormus (sh kodutööde maht) on mõõdukas ja jaotub õppeaasta jooksul ühtlaselt, nii et jääb piisavalt aega ka puhkuseks ja huvitegevuseks;
- 3) võimaldatakse õpilastel õppida üksi ja koos teistega (paaris- ja rühmatööd), et toetada nende kujunemist aktiivseteks ning iseseisvateks õppijateks;
- 4) arvestatakse õpilaste individuaalseid iseärasusi ning kasutatakse diferentseeritud õppeülesandeid, mille sisu ja raskusaste võimaldavad sobiva pingutusega õppida;
- 5) kasutatakse info- ja kommunikatsioonitehnoloogia õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid;
- 6) kasutatakse mitmekesist õppemetoodikat, sealhulgas aktiivõpet (rollimäng, loovtöö, arutelu, väitlus, õpimapi ja uurimistöö koostamine, omaloomingu esitamine jne);
- 7) laiendatakse traditsioonilist õpikeskkonda (kasutatakse koolis erinevaid ruume, muuseum, näitus, raamatukogu, ettevõtted, loodus jne);
- 8) rakendatakse õppetegevust toetavaid ja mitmekesistavaid õppevorme (ekskursioonid kirjanikega seotud paikadesse ning keele ja kirjandusega seotud asutustesse, kohtumised kirjanike ja tõlkijatega, loomekonkursid, konkurssideks valmistumine, projektõpe jne), pidades oluliseks sotsiaalse kompetentsuse saavutamist;
- 9) arendatakse õpilaste teadmisi, oskusi ja hoiakuid.

Õppesisu käsitlemisel teeb õpetaja valiku arvestusega, et kooliastmeti kirjeldatud õpitulemused, üld- ja valdkondlikud ning ainepädevused on saavutatavad.

Hindamise alused

Ainekavas on kirjeldatud õpitulemused õppeaines kooliastmete kaupa kahel tasandil: üldised õpitulemused õpetamise eesmärkidena ja õpitulemused osaoskuste raames. Hinnatakse õpilaste teadmisi ja oskusi suuliste vastuste, sealhulgas esituste ning kirjalike tööde alusel, arvestades teadmiste ja oskuste vastavust ainekavades taotletavatele õpitulemustele; õpilaste individuaalseid iseärasusi ja mõtlemistasandite arengut. Hindamine toimub vastavalt Kindluse Koolis kehtivale hindamisjuhendile, õpilase hindamise korrale.

Hoiakutele (nt huvitatus, tähtsuse mõistmine, väärtustamine, vajaduste arvestamine, kokkulepitud reeglite järgimine) antakse tagasisidet.

Hindamise kriteeriumid ja hindamise korraldus on täpsustatud kooli õppekavas. Eesti keele õppimise tulemusi kokkuvõtva hindamise vormiks võib olla kompleksne töö.

I kooliastmes hinnatakse õpilase:

- 1) suulist keelekasutust, s.o kõnelemist ja kuulamist,
- 2) lugemist, s.o lugemistehnikat, teksti mõistmist ja vabalugemist,
- 3) kirjutamist, s.o kirjatehnikat, õigekirja ja kirjalikku tekstiloomet.

II ja III kooliastmes hinnatakse õpilase:

- 1) suulist ja kirjalikku suhtlust,
- 2) tekstide vastuvõttu,
- 3) tekstiloomet,
- 4) tekstide õigekeelsust.

Kirjanduse õppimise tulemusi hinnatakse eesti keele õppes eraldi alates 5. õpigrupist.

II kooliastmes hinnatakse:

- 1) teoste lugemist ning tutvustamist,
- 2) jutustamist,
- 3) tekstide tõlgendamist ja analüüsi, kirjandusliku kujundi mõistmist,
- 4) teksti esitust ja omaloomingut.

III kooliastmes hinnatakse õpilase:

- 1) iseseisvat lugemist ja eri viisidel jutustamist,
- 2) teksti tõlgendamist, analüüsi ja mõistmist,
- 3) teksti esitust ja omaloomingulisi töid.

Kirjalikes kirjandusülesannetes parandab õpetaja ka keelevead, kuid hinnates arvestab töö sisu ning õpitulemuste omandatust. Omaloominguliste tööde puhul võib lisahindega tunnustada esteetilist aspekti.

Füüsiline õppekeskkond

Kool korraldab keele ja kirjanduse valdkonna ainete õpet:

- 1) õpiruumides, kus saab mööblit ümber paigutada liikumistegevusteks (nt dramatiseeringud, õppemängud) ning rühmatööks;
- 2) kooli raamatukogus ning väljaspool kooli vastavalt kooli õppekavas sätestatule;
- 3) kooliruumis, mis toetab õpilase eesmärgipärast tegutsemist;
- 4) kooli õuealal.

Kool võimaldab:

- 1) kasutada info- ja kommunikatsioonitehnoloogia õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid, sealhulgas veebisõnaraamatuid.

Eesti keele õppe- ja kasvatuseesmärgid

Eesti keele õpetusega taotletakse, et õpilane:

- 1) omandab põhiteadmised eesti keelest kui soome-ugri keelest ja eesti keele õigekirjaoskuse, tuleb eesti kirjakeelega toime isiklikus ja avalikus elus ning edasiõppimisel;
- 2) mõistab keele tähtsust eneseväljendus- ja suhtlusvahendina, arendab keeleoskust, arvestades kultuuris välja kujunenud keelekasutustavasid;
- 3) õpib asjakohaselt kasutama erinevaid suhtluskanaleid, arendab oskust leida, kriitiliselt hinnata ning sihipäraselt kasutada meedias ja internetis pakutavat teavet, sh ainevaldkonnaga seotud elukutsete ja edasiõppimisvõimaluste infot;
- 4) loeb ja kuulab mõtestatult eri tüüpi tekste ning koostab neid suuliselt ja kirjalikult;
- 5) õpib tundma eri tekstiliike ning märkama nende kasutusvõimalusi ja seoseid isikliku ja tööeluga;
- 6) arendab kriitilist mõtlemist, oskust arvamusi põhjendada ning suuliste ja kirjalike tekstide alusel iseseisvalt järeldusi teha;
- 7) kasutab oma kirjakeeleoskuse täiendamiseks sõna- ja käsiraamatuid ning internetiallikaid;
- 8) tajub keeleoskust õpioskuste alusena ja identiteedi olulise osana ning kujuneb teadlikuks keelekasutajaks;
- 9) väärtustab eesti keelt kui rahvuskultuuri kandjat ja avaliku suhtluse vahendit, suhtub lugupidamisega teiste rahvaste keeltesse ja kultuuridesse;
- 10) suhtub tolerantselt eesti keele võõrkeelena kasutamisse ja toetab teise emakeelega kaaslaste eesti keele omandamist.

Eesti keele õppeaine kirjeldus

Eesti keele oskus on nii õppekavas sätestatu omandamise alus kui ka õppekava eesmärk. Põhikoolis omandavad õpilased teadmisi ja oskusi, mis võimaldavad neil toime tulla eakohaste suuliste ja kirjalike tekstidega.

Põhikoolis pannakse alus õpilaste sotsiaalsele kirjaoskusele, st oskusele kasutada keelt teadlikult ning kriitiliselt isiklikus, avalikus, õppe- ja tööelus. Õpilastes kujundatakse teadmisi ja oskusi, mis hõlmavad keelt, selle variante ja eriliigilisi tekste ning lubavad toime tulla suulise ja kirjaliku suhtlusega, tekstide vastuvõtu ning loomisega.

1.– 4. õpigrupis on eesti keel kirjandusega lõimitud õppeaine ning antakse koolis edasi üldõpetuse raames. Taotletakse nii keele- kui ka kirjandusõpetuse eesmärke. Alates 5. õpigrupist on eesti keel ja kirjandus eraldi aiena, kuid 5. – 6. õpigrupp õpib neid veel üldõpetuse raames. Alates 7. õpigrupist on eesti keel ja kirjandus eraldi, kuid tugevasti lõimitud õppeained, arendades eri liiki tekstide kaudu sihipärase lugemise, suulise keelekasutuse ja kirjutamise oskust.

Põhikoolis tuleb teadlikult omandada kirjalik keel ja tänapäeva eesti kirjakeel. Eesti keele õpi-eesmärke taotletakse mitme õppevaldkonna kaudu.

I kooliastmes kujundatakse õpilaste teadmisi ja oskusi kolmes õppevaldkonnas: suuline keelekasutus (kuulamine, kõnelemine), lugemine ja kirjutamine. Suuline keelekasutus hõlmab

eneseväljendust argiolukorras ning eakohase suulise teksti mõistmist ja edasiandmist. Lugemise õpetamisel kujundatakse oskust töötada tekstiga eakohaste juhiste alusel. Kirjutamise õpetusega kujundatakse õigekirjaoskus õpitud keelendite piires ja suutlikkus end eesmärgipäraselt kirjalikult väljendada.

II ja III kooliastmes kujundatakse õpilaste teadmisi ja oskusi neljas õppevaldkonnas: suuline ja kirjalik suhtlus, teksti vastuvõtt, tekstiloomine ning õigekeelsus ja keelehoole.

Suulise ja kirjaliku suhtluse õpetusega kujundatakse oskust silmast silma, telefoni, kirja ja meili teel ning internetikeskkonnas kahekesi või mitmekesi suhelda, tekste kokku võtta ja vahendada. Teksti vastuvõtu õpetuses kujundatakse oskust tekste valida ja leida, eesmärgipäraselt lugeda ja kuulata, teadvustatakse kuulamis- ja lugemisstrateegiaid ning süvendatakse võimet teksti paremini mõista ning tekstile reageerida.

Tekstiloomine õpetusega kujundatakse mitmekülgselt ja eesmärgistatud eneseväljendusoskust, mille puhul inimene tajub olukorda ja adressaati ning suudab oma mõtteid vajaliku täpsusega ja tekstiliigile omases vormis väljendada ning edastada.

Õigekeelsuse ja keelehoolduse õpetusega kujundatakse keeleteadlikkust ning teadmisi keelest. Õpilastes arendatakse oskust tänapäeva eesti kirjakeelt teadlikult kasutada, kujundatakse arusaamist keele arengust ja muutumisest, omandatakse teadmisi eesti kirjakeele ja murrete stiilirikkuse ning kirjavara mitmekülgsuse kohta.

Eesti keele õppe- ja kasvatuseesmärgid I kooliastmes

3. õpigrupi lõpetaja:

- 1) mõistab suulisi ja kirjalikke küsimusi ning vastab nendele, kasutades kõnes ja kirjas sobivaid lühivastuseid ning terviklauseid;
- 2) kasutab kirjutades õigeid tähekujusid ja -seoseid ning kirjutab loetava käekirjaga;
- 3) oskab sihipäraselt vaadelda ja nähtut kirjeldada ning märkab erinevusi ja sarnasusi;
- 4) kirjeldab eesmärgipäraselt eset, olendit ja olukorda;
- 5) jutustab endast ja lähiümbruses toimunust;
- 6) kuulab mõtestatult eakohast teksti;
- 7) loeb õpitud teksti selgelt, ladusalt ja õigesti ning saab sellest aru, mõistab lihtsat plaani, tabelit, diagrammi ja kaarti;
- 8) loeb eakohast ilu- ja aimekirjandust;
- 9) kirjutab õpitud keelendite piires õigesti;
- 10) jutustab ja kirjutab küsimuste, pildi, pildiseeria, märksõnade või kava abil;
- 11) töötab tekstiga õpetaja juhiste alusel;
- 12) seab endale õpitulemustest tulenevaid eesmärgid ning jõuab nendeni.

<p>1. õpigrupi õpitulemused</p> <p>Suuline keelekasutus</p> <p><u>Kuulamine</u> Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> · eristab häälikuid (asukoht ja järjekord sõnas), täishääliku pikkusi · kuulab õpetaja ja kaaslaste esituses lühikest eakohast teksti, mõistab kuulnud lause, jutu sisu <p><u>Kõnelemine</u> Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> · kasutab kõnes terviklauseid, vajadusel õpetaja suunavate küsimuste toel · teab, et sõnadel on lähedase või vastandtäheendusega sõna ja nimetab neist mõningaid · väljendab end suhtlusolukordades arusaadavalt: palub, küsib, tänab, vabandab · jutustab suunavate küsimuste toel kuuldust, nähtust, loetust · koostab õpetaja abiga pildiseeria või küsimuste toel suulise jutu · vaatleb ja kirjeldab nähtut õpetaja toel · esitab tuttavat luuletust peast · vastab küsimustele, kasutades sobivaid täislauseid ja lühivastuseid; · avaldab arvamust kuuldu ja loetu kohta. <p>Lugemine Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> · tunneb häälik-tähelist vastavust, loeb õpitud teksti ladusalt, lausehaaval üksiku peatusega raskema 	<p><u>Õppesisu ja -tegevus</u></p> <p>Suuline keelekasutus</p> <p><u>Kuulamine</u> Helide, häälte ja häälikute eristamine (asukoht ja järjekord), pikkuse eristamine, põhirõhk täishääliku pikkusel.</p> <p>Õpetaja ja kaaslaste kuulamine ning suulise juhendi järgi kaaslaste ettelugemise kuulamine. Kuuldu ja nähtu kommenteerimine.</p> <p><u>Kõnelemine</u> Hääldus- ja intonatsiooniharjutused. Häälduse harjutamine, kohandamine olukorrale.</p> <p>Töö lähedase tähendusega sõnaga, sõnavara arendamine, selgitamine ja täpsustamine.</p> <p>Sobivate kõnetuste (palumine, küsimine, keeldumine, tänamine) valik suhtlemisel.</p> <p>Lihtlauseliste küsimuste moodustamine, küsimuste vastamine. Eri teemadel vestlemine sõnavara rikastamiseks, arutamine rühmas.</p> <p>Jutustamine kuulatu, nähtu, läbielatu, loetu, pildi, pildisõnaga põhjal; aheljutustamine.</p> <p>Esemete, nähtuste, tegelaste jms kirjeldamine, ühe rühmitamine. Eneseväljendus dramatiseeringus ja rollimängus. Tuttava luuletuse, dialoogi peast esitamine.</p> <p><u>Lugemine</u> Raamatu/teksti üldine vaatlus: teksti paigutus, sisu esitus. Trükitähtede (nii suurte kui väikeste) tundma õppimine sõnadest lausete lugemine. Silpidest sõnade moodustamine.</p> <p>Lugemistehnika arendamine õpetaja juhendite järgi (pausid, intonatsioon, tempo, oma lugemisvea parandamine tähelepanu juhita). Lugemistehniliselt raskete sõnadega lugema õppimine.</p>
--	---

<p>sõna ees oma kõnetempos või sellest aeglasemalt selgelt</p> <ul style="list-style-type: none"> · mõistab häälega või endamisi (vaikse häälega või huuli liigutades) lugedes loetu sisu · vastab teksti kohta käivatele küsimustele, mille vastused on palas otsesõnu öeldud · leiab tekstis vastused küsimustele õpetaja abiga eakohaste juhiste alusel · tunneb ära jutu, luuletuse, mõistatuse · eristab kirjalikus tekstis küsimust · on lugenud mõnda lasteraamatut, nimetab nende pealkirja ja autoreid, annab loetule emotsionaalse hinnangu (lõbus, tõsine, igav ...) <p>Kirjutamine</p> <p><u>Kirjatehnika</u> Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> · kasutab õigeid kirjutamisvõtteid, teab, kuidas väikesi ja suuri kirjatähti kirjutatakse ning sõnas õigesti seostatakse · kirjutab veatult ära kirja · täidab näidise järgi õpetaja abiga õpilaspäevikut, paigutab näidise järgi tööd vihikulehele, varustab töö kuupäevaga <p><u>Kirjalik tekstiloome</u> Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> · koostab näidise järgi kutse 	<p>Oma ja õpetaja käekirjalise teksti lugemine. Jutustava ja kirjeldava teksti ning teabeksti (õpilaspäeviku, saatekava, tööjuhend, raamatu sisukord) lugemine.</p> <p>Sõna, lause, teksti sisu mõistmine. Teksti sisu ennustamine üksiksõnade jm alusel. Loole lõpu mõtlemine. Tegevuste vastamine, millele vastus on tekstis otsesõnu öeldud.</p> <p>Üksikute tingmärkide (õppekirjanduse tingmärkid) lugemine õppekirjanduses, nende tähenduse tabamine.</p> <p>Tekstiliikide eritamine: jutt, muinasjutt, luuletus, mõistatus. Kirjandustekstid: liisusalm, muinasjutt, mõistatus, vanasõna, jutustus, näidend. Luuletuste ilmekas (ilme) Riimuvate sõnade leidmine õpetaja abiga.</p> <p>Loetud raamatu autori, kunstniku (illustraatori), loetust jutustamine. Loetule emotsionaalse hinnangu (lõbus, tõsine, igav jne).</p> <p>Huvipakkuva raamatu leidmine kooli või kodukoha raamatukogust õpetaja abiga.</p> <p>Kirjutamine</p> <p><u>Kirjatehnika</u> Kirja eelharjutused. Kirjutamine pliiatsi ja kriidiga, joonistamine. Õige pliiatsihoid ja kirjutamisasend istudes ja seistes (tõelise kirjatähte õppimine. Suurte kirjatähte õppimine (võrdõppimine). Õiged tähekujud, Tähtede seostamine, ühtlane kirjarida. Kirjutamine. Töö vormistamine näidise järgi, töö puhastamine, kuupäeva kirjutamine. Teksti ära kirja tahvlilt, õpikust.</p> <p><u>Kirjalik tekstiloome</u> Tarbeteksti kirjutamine näidise järgi: kutse, õnnitlus (õnnitlus) järgi). Jutu kirjutamine pildi täiendusena (pildi allkiri, kaheksa kirjutamine. Loovtöö kirjutamine (pildi, pildiseeria) Lünkümberjutustuse kirjutamine.</p> <p><u>Õigekeelsus</u> Häälik, silp, sõna, lause, tekst. Tähed ja tähestik, võõrtähtede märkimine kirjas. Sõna ja lause ladumine ja kirjutamine Täis- ja kaashäälikud. Täishäälikuühendi vaatlus. Eristamine ja õigekiri, kaashääliku pikkusega tutvumine Sulghäälik (k, p, t) omasõnade alguses. <i>i</i> ja <i>j</i> ning <i>h</i> sõna õppimisega. Suur algustäht lause alguses, inimese- ja loomanimeses</p>
--	--

<p><u>Õigekeelsus</u> Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> · eristab häälikut, tähte, täis- ja kaashäälikut, sõna, lauset; märgib kirjas õigesti täishääliku pikkust · kirjutab omasõnade algusesse <i>k, p, t</i> · teab peast võõrtähtedega tähestikku · alustab lauset suure algustähega ja lõpetab punktiga. teab, et lause alguses, inimeste, loomade, oma kodukoha nimes kasutatakse suurt algustähte; kirjutab õigesti oma ees- ja perekonnanime · kirjutab õigesti sõnade lõppu –b (mida teeb?), -vad (mida teevad?) · kirjutab etteütlemise järgi õpitud keelendite ulatuses sisult tuttavat teksti ja kontrollib kirjutatut näidise järgi (15–20 sõna lihtlausetena) 	<p>Liitsõna vaatlus (moodustamine). Tutvumine jutustava (väit-), küsi- ja hüüdlausega. Lau... (küsi- ja hüüumärgi vaatlemine). Koma lauses (teksti va... Sõnade lõpu õigekiri – <i>d</i> ja <i>-vad</i> (mitmus) ning <i>-b</i>... õigekirjaga tutvumine.</p> <p>Etteütlemise järgi sõnade ja lausete kirjutamine (15–20... Oma kirjutusvea parandamine õpetaja abiga.</p>
---	--

KODULUGEMINE: õpilane loeb õppeaasta sees vähemalt 4 raamatut.

2. õpigrupi õpitulemused

Suuline keelekasutus

Kuulamine

Õpilane:

- eristab täis- ja suluta kaashääliku pikkusi; (põhirõhk kaashääliku pikkusel)
- kuulab õpetaja ja kaaslaste eakohast teksti ning toimib saadud sõnumi kohaselt õpetaja abil;
- koostab kuuldu põhjal lihtsama skeemi ja mõistekaardi õpetaja abiga.

Kõnelemine

Õpilane:

- kasutab kõnes terviklauseid;
- teab ja leiab vastandtäheendusega sõnu ning õpetaja abil ka lähedase tähendusega sõnu
- väljendab arusaadavalt oma soove ja kogemusi väikeses ja suures rühmas; vestleb oma kogemustest ja loetust
- avaldab arvamust kuuldu ja loetu kohta
- annab õpetaja abil edasi lugemispala, õppeteksti, filmi ja teatrietenduse sisu
- koostab õpetaja abil jutu pildiseeria, pildi või küsimuste toel; mõtleb jutule alguse või lõpu
- vaatleb ja kirjeldab nähtut, märkab erinevusi ja sarnasusi õpetaja suunavate küsimuste toel
- esitab luuletust peast

Lugemine

Õpilane:

Õppesisu ja -tegevus

Suuline keelekasutus

Kuulamine

Hääliku pikkuste eristamine, põhirõhk suluta kaashääliku

Õpetaja ja kaaslaste suulise mitmeastmelise juhendi mõtte toimumine.

Kaaslaste ettelugemise kuulamine ja hinnangu andmine (õigsus, pausid ja intonatsioon mõtte toetajana).

Õpetaja ettelõetud ainetekstist oluliste mõistete leppimise koostamine õpetaja juhendamisel.

Kõnelemine

Hääldus- ja intonatsiooniharjutused. Eneseväljenduse rollimängudes. Kõne eri nüansside (tempo, hääletugevus, intonatsioon) rollimängudes.

Kõnelemine eri olukordades, rollimängud.

Sõnatäheenduste selgitamine ja täpsustamine aktiivse

Kuuldud jutu ümberjutustamine; pikema dialoogi tegelastele ja sisule.

Oma arvamuse avaldamine (raamatu, filmi jm) kohta. Arutlemine paaris ja rühmas: oma suhtumise väljendamine, mittenõustumine, ühiste seisukohtade otsimine.

Nii enese kui ka teiste tööde tunnustav kommenteerimine

Sündmuse, isiku, looma, eseme kirjeldamine tugisõnadega. Mõtete väljendamine terviklausetena. Küsimuste mõtete esitamine ja neile vastamine.

Eri meeoluga luuletuste (aastaajad, laste elu) mõtet

Lugemine

Lugemistehnika arendamine õpetaja juhendite parandamine, kui sellele tähelepanu juhitakse. Kasutamise. Lugemistehniliselt raskete sõnade juhitakse õppimine.

Kahekõne lugemine, intonatsiooni ja tempo valik saatmise arvestades.

Eri liiki lühitekstide (teade, kiri, ajakirja rubriik, sõnad). Tarbe- ja teabetekst: teade, tööjuhend, eeskiri, retsept, sisukord, õpikutekst, teatmeteose tekst, ajalehe- meediatekst. Oma ja õpetaja käekirjalise teksti lugemine

<ul style="list-style-type: none"> · loeb õpitud teksti õigesti, ladusalt (lugemistempo võib olla kõnetempost aeglasem) · mõistab häälega või endamisi lugedes loetu sisu · vastab teemakohastele (ka lihtsamatele tekstis mitte otsese infoga seotud) küsimustele · leiab tekstis iseseisvalt vastused konkreetsetele küsimustele ja töötab õpetaja abiga eakohaste juhiste alusel · tunneb ära jutu, luuletuse, mõistatuse, näidendi ja vanasõna · eristab kirjalikus tekstis küsimust ja käsku · kasutab õpiku sõnastikku õpetaja abiga sõnade leidmiseks algustähe järgi; · on lugenud mõnda lasteraamatut, nimetab raamatu autori, pealkirja, tegelasi ja annab edasi loetu sisu mõne huvitava, enam meeldinud episoodi järgi <p><u>Kirjutamine</u> <u>Kirjatehnika</u> Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> · kasutab kirjutades õigeid väikeste ja suurte kirjatähtede tähekujusid ja seoseid · kirjutab tahvlilt või õpikust ära · täidab iseseisvalt õpilaspäevikut ja kujundab vihikut, paigutab näidise järgi tööd vihikulehele, kirja joonelisele lehele, varustab töö kuupäevaga <p><u>Kirjalik tekstiloom</u> Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> · koostab õpetaja abiga kutse, õnnitluse ja teate 	<p>Raamatu/teksti üldine vaatlus: teksti paigutus, sisukoostamine, Üksikute tingmärkide (õppekirjanduse tingmärkskeemide, kaartide ja tabelite lugemine õppekirjanduses)</p> <p>Teksti sisu aimamine pealkirja, piltide, üksiksõnade ja tekstist õpitavate keelendite, samuti sünonüümide tähendusega sõnade jms leidmine. Õpiku sõnastiku kasutamine. Tekstis küsimuse, palve, käsu ja keelu äratundmine.</p> <p>Loetud jutustuse ja muinasjutu kohta kava koostamine (osadeks); skeemi/kaardi koostamine õpetaja teemakohastele küsimustele vastamine (ka siis, kui sisaldus on teadmata). Loole alguse ja lõpu mõtlemine. Tegelasete eristamine.</p> <p>Luuletuste ilmekas (mõtestatud) esitamine. Riimuvate sõnade abiga.</p> <p>Tekstiliikide eristamine: jutustus, luuletus, näidend, raamat. Kirjandustekstid: rahvaluuleline liisusalm, muinasjutt, vanasõna, jutustus, näidend, muistend.</p> <p>Loetud raamatu tutvustamine ja soovitamine. Vajalik kodukoha raamatukogust autori ja teema järgi täiskasvanutele.</p> <p><u>Kirjutamine</u> <u>Kirjatehnika</u> Suurte ja väikeste kirjatähtede kordamine. Kirjutamise tehnika arendamine: ühtlane kirjarida, õige kirjatäht nii väikestel kui suurtel kirjatähtedel.</p> <p>Näidise järgi kirjatöö paigutamine vihiku lehele, kirjutamine.</p> <p><u>Kirjalik tekstiloom</u> Kutse, õnnitluse ja teate koostamine õpetaja abiga. Tekstilähedase ümberjutustuse kirjutamine küsimustele vastates.</p> <p>Loovtöö skeemi, kaardi toel; fantaasialugu. Jutu ümberjutustamine; lõpetus; jutule alguse ja lõpu kirjutamine. Omakirjutamine arutlemine.</p> <p><u>Õigekeelsus</u> Varasemale lisanduvale keeleteadmised: täishäälikute kaashääliku pikkus ja õigekiri; <i>k, p, t s-i ja h</i> kõrval; <i>i ja j</i> silbi alguses, <i>h</i> sõna alguses. Silbitamine, poolitamise üldpõhimõtted.</p> <p>Lauseliik ja lõpumärk (jutustav e väit- ja küsilauseliik). Liitlauses kirjutamisel <i>et, sest, aga, kuid</i> puhul. Suur algustäht oma kooli ja tuttavates kohanimedes.</p>
---	---

<ul style="list-style-type: none"> · kirjutab loovtöö ning ümberjutustuse pildiseeria, tugisõnade ja küsimuste abil <p><u>Õigekeelsus</u> Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> · eristab häälikut, tähte, täis- ja kaashäälikut, silpi, sõna, lauset, täishäälikuühendit · kirjutab õigesti sulghääliku omasõnade algusesse ja omandatud võõrsõnade algusesse; märgib kirjas õigesti täishäälikuid ja suluta kaashäälikuid · teab peast võõrtähtedega tähestikku ning järjestab tähestiku abil sõnu tähestik-järjestuses · alustab lauset suure algustähega ja lõpetab punkti või küsimärgiga, tutvub komaga; kasutab suurt algustähte inimeste ja loomade nimedes, tuttavates kohanimedes · kirjutab õigesti sõnade lõppu -d (mida teed?), -te (mida teete?), -sse (kellesse? millesse?), -ga (kellega? millega?), -ta (kelleta? milleta?) · kirjutab etteütlemise järgi õpitud keelendite ulatuses sisult tuttavat teksti ja kontrollib kirjutatut näidise järgi (20–25 sõna lihtlausetena) 	<p>Sõnade lõpu õigekiri <i>-d</i> (mida teed?), <i>-te</i> (mida millesse?), <i>-ga</i> (kellega? millega?), <i>-ta</i> (kelleta? milleta?) õigekiri.</p> <p>Etteütlemise järgi kirjutamine õpitud keelendite lihtlausetena). Kirjavea parandamine, kui veale tähelepanu juhitakse veaohlikule kohale tähelepanu juhitakse.</p>
---	---

KODULUGEMINE: vähemalt 4 raamatut õppeaasta jooksul.

3. õpigrupi õpitulemused

Suuline keelekasutus

Kuulamine

Õpilane:

- eristab täis-, kaas- ja sulghääliku pikkust (põhirõhk sulghääliku pikkusel)
- kuulab mõtestatult eakohast teksti, toimib saadud sõnumi või juhendite järgi
- koostab kuuldu põhjal skeemi ja mõistekaardi õpetaja abil

Kõnelemine

Õpilane:

- kasutab kõnes tervik- ja liitlauseid
- leiab väljendamiseks lähedase ja vastandtäheendusega sõnu
- väljendab end suhtlusolukordades selgelt ja arusaadavalt: oskab küsida, paluda, selgitada, keelduda, vabandust paluda, tänada)
- vastab küsimustele, kasutades sobivalt täislauseid ning lühivastuseid
- avaldab arvamust kuuldu, vaadeldu ja loetu kohta
- annab küsimuste toel arusaadavalt edasi õppeteksti, lugemispala, pildiraamatu, filmi ja teatrietenduse sisu; koostab kuuldu/loetu põhjal skeemi/kaardi
- jutustab loetust ja läbielatud sündmusest; jutustab pildiseeria, tugisõnade, märksõnaskaemi ja küsimuste toel; mõtleb jutule alguse ja lõpu

Õppesisu ja -tegevus

Suuline keelekasutus

Kuulamine

Hääliku pikkuste eristamine, põhirõhk sulghääliku pikkusel

Pikema suulise juhendi meeldejätmise ja selle järgi õpetaja juhtnööride kuulamine, nende järgi toimimine. Ettelugemise kuulamine. Kaaslase ettelugemise hääldus (õigsus, pausid ja intonatsioon mõtte toetajana) kommenteerimine. Fakti ja fantaasia eristamine.

Õpetaja etteloetud ainetekstist oluliste mõistete leiukoostamine.

Kuuldu (muinasjutt, lühijutt lapse elust, proosa-, lavastus, film) sisu ümberjutustamine. Dialogite tegelastele ja nende ütlustele.

Kõnelemine

Hääldus- ja intonatsiooniharjutused. Selge häälduse ja rõhutamise. Kõne eri nüansside (tempo, hääletugevuse, intonatsioon) dramatiseeringus jm esituses.

Sõnavara arendamine: sõnatäheenduse selgitamine, sõnavara laiendamine, lähedase ja vastandtäheenduse teemadel vestlemine sõnavara rikastamiseks, arutelu rühmas.

Sobivate kõnetuste (palumine, küsimine, keeldumine, tänamine) valik suhtlemisel.

Suuline selgitus, kõnetus- ja viisakusväljendid, tervik- ja liitlauseid. Kõnelemine eri olukordades (eri teemadel vestlemine, arutamine paaris ja väikeses rühmas: vestlus tundmuse esindamine, võistkonda kutsumine, koostegevusest loetud

Oma arvamuse avaldamine, nõustumine ja keeldumine seisukohtade otsimine, kaaslase arvamuse küsimine. Mõtete väljendamine terviklausetena ja sobiva sõnaga (lõpuleviimine).

Küsimuste moodustamine ja esitamine ning neile vastamine. Jutustamine kuuldu, nähtu, läbielatu, loetu, pildi, pilte põhjal; aheljutustamine.

Sündmuste, isiku, looma, eseme jm kirjeldamine tugisõnadega abil.

<ul style="list-style-type: none">· vaatleb sihipäraselt, kirjeldab eesmärgipäraselt nähtut, eset, olendit, olukorda, märkab erinevusi ja sarnasusi· esitab peast luuletust või lühiteksti.	<p>Eneseväljendus dramatiseeringus ja rollimängus väljendamiseks.</p> <p>Nii enese kui ka teiste tööde tunnustav kommenteerimine</p> <p>Tuttava luuletuse ja dialoogi ilmekas (mõtestatud) es</p>
--	---

<p>Lugemine Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> · loeb õpitud teksti ette õigesti, selgelt ja sobiva intonatsiooniga · loeb nii häälega ja kui endamisi ladusalt ja teksti mõistes; mõistab lihtsat plaani, tabelit, diagrammi, kaarti; skeeme ja tingmärke · vastab suulistele ja lühikestele kirjalikele küsimustele loetud teksti kohta · töötab tekstiga eakohaste juhiste alusel · mõtleb jutule alguse, lõpu ja pealkirja · järjestab loetud pala põhjal lõikude järgi tegevustiku · tunneb ära jutustuse, luuletuse, näidendi, muinasjutu, mõistatuse, vanasõna, kirja · eristab kirjalikus tekstis väidet, küsimust, palvet, käsku, keeldu; · kasutab õpiku sõnastikku iseseisvalt · on lugenud läbi vähemalt neli eesti ja väliskirjaniku teost, kõneleb loetud raamatust, nimetab lastekirjanikke 	<p>Lugemine Lugemistehnika arendamine õpetaja juhendite järgi (pausid, intonatsioon, tempo; oma lugemisvea parandamine tähelepanu juhitakse). Ladus ja automatiseerunud lugemise raskete sõnade ning sõnaühendite lugema õppimiseks lugemistehnika hindamine õpetaja juhiste alusel. Oõpilane teksti lugemise.</p> <p>Töö tekstiga: tekstist õpitavate keelendite, sünonüümide tähendusega sõnade leidmine. Õpiku sõnastiku iseseisvalt kasutamine.</p> <p>Teksti jaotamine osadeks ning tekstiosade pealkirjastamine, skeemi, kaardi koostamine. Loetu põhjal tegevustiku vastamine. Üksikute tingmärkide (õppekirjanduse tingimused), skeemide, kaartide ja tabelite lugemine õppekirjanduses ja lasteajakirjanduses.</p> <p>Loole alguse ja lõpu mõtlemine. Teksti teema ja tegevuste iseloomustamine. Raamatu/teksti üldine sisukord, õppeülesannete esitus. Teksti ülesehitus: pealkiri, loo alustus, sisu, lõpetus).</p> <p>Jutustava ja kirjeldava teksti ning tarbe- ja teabeteksti mõistatuse, saatekava, tööjuhendi, raamatu sisukorra, retsepti, õpikuteksti, teatmeteose teksti, ajalehe- ja meediateksti) lugemine. Jutustavate luuletuste ja näidendi esitamine. Riimuvate sõnade leidmine. Kahekõne lugemine ja tempo valik saatelause alusel ning partnereid arvestades.</p> <p>Tekstiliikide eristamine: muinasjutt, mõistatus, vanasõna, näidend, kiri</p> <p>IluKirjandus: folkloorne lastelaul, liisusalm, jutustamine, luuletus, kahekõne, näidend, sõnamänguline tekst, piiratud</p> <p>Sõna, lause ning teksti sisu mõistmine. Tekstis küsimuste äratundmine. Teksti sisu ennustamine pealkirja, piltide</p> <p>Loetud raamatust jutustamine, loetule emotsionaalne raamatust lühikokkuvõtte tegemine. Vajaliku raamat</p> <p>Kirjanduse eri liike ja žanre esindavad tekste vabalugemiseks valitud eesti ja väliskirjanike loomingu õpilaste keelekasutust rikastada ja kultuuritraditsiooni arvestades järgmisi teemavaldkondi. Väärtused ja teistest. Minu hobid ja huvid. Minu tervis. Rikkus ja tagajärg kodus ja koolis. Perekond. Kodu turvalisuse teiste aitamine. Sõbrad ja sõpruse hoidmine. kultuuriline mitmekesisus. Kodukoha elu ja mitmekesisus muinasjuttude ainetel. Mängiv</p>
--	--

	<p>Sõnamängud. Võlumaailm. Keskkond ja ühiskonna j minu ümber. Loomalood. Kodanikuühiskond ja rahv Tavad ja pühad. Teabekeskkond, tehnoloogia ja i digitehnoloogilised vahendid kui silmaringi avardaja</p>
--	---

Kirjutamine **Kirjatehnika**

Õpilane:

- kasutab kirjutades õigeid tähekujusid ja -seoseid, kirjutab loetava käekirjaga;
- kirjutab tahvlilt ja õpikust õigesti ära;
- paigutab teksti korrektselt paberile, vormistab vihiku/õpilaspäeviku nõuetekohaselt.

Kirjalik tekstiloome

Õpilane:

- koostab kutse, õnnitluse, teate, e-kirja; kirjutab eakohase pikkusega ümberjutustusi ja teisi loovtöid küsimuste, tugisõnade, joonistuse, pildi, pildiseeria, märksõnaskeemi või kava toel.

Õigekeelsus

Õpilane:

- valdab eesti häälikkirja aluseid ja õpitud keelendite õigekirja: eristab häälikut ja tähte, täis- ja kaashäälikut, häälikuühendit, silpi, sõna, lauset; märgib kirjas häälikuid õigesti; eristab lühikesi, pikki ja ülipikki täis- ja suluta kaashäälikuid; kirjutab õigesti asesõnu;
- märgib õpitud sõnades õigesti kaashäälikuühendit; kirjutab õigesti sulghääliku omandatud oma- ja võõrsõnade alguses;
- teab peast võõrtähtedega tähestikku, kasutab lihtsamat sõnastikku ja koostab lihtsaid loendeid tähestik- järjestuses;
- kirjutab suure algustähega lause alguse, inimese- ja loomanimed ning õpitud kohanimed; piiritleb lause ja paneb sellele sobiva lõpumärgi;
- märgib kirjas õigesti käänd-, pöörsõnade õpitud lõppe ja tunnuseid;
- kirjutab etteütlemise järgi sisult tuttavat teksti ja kontrollib kirjutatut näidise järgi (30–40 sõna).

Kirjutamine **Kirjatehnika**

Kirjutamise tehnika süvendamine, oma loetava kirjutamise kiiruse arendamine. Kirjutamisvilum tähekujud ja proportsioonid, loetav käekiri, üh nõuetekohane välimus, töö vormistamine, kuupäeva l tahvlilt ja õpikust. Kirjutatu kontrollimine õpiku kirjavea parandamine. Etteütlemise järgi kirjutamine õpilaspäevikusse kirjutamine. Tarbeteksti kirjutamine ümbrik, õnnitlus.

Tekstiloome

Lause laiendamine ja sidumine tekstiks. Tarbeteksti (nimekirja jne) kirjapanek. Ümberjutustuse kirjutamine kaardi või kava toel.

Loovtöö kirjutamine (vabajutt, jutt pildi, pildiseeria, või kava toel, fantaasialugu). Jutu ülesehitus: alustus, ja loomast kirjutamine.

Jutule alguse ja lõpu kirjutamine. Kirja kirjutamine kaaslasega arutamine.

Õigekiri

Täis- ja kaashäälikuühendi õigekiri. Täis- ja sulgühendi kordamine, sulghääliku pikkuse eristamine ja õigekirja j õigekiri (v.a võõrsõnades ja tegijanimedes). *h* sõna ja võõrsõnade alguses.

Sõnavara: lähedase ja vastandtähtendusega sõna.

Tähestiku järjekord.

Suur algustäht lause alguses, inimese- ja loomanimedes. Väike algustäht õppeainete, kuude, nimetustes. Poolitamise harjutamine. Liitsõna.

Väit- (jutustav), küsi- ja hüüdlause. Lause lõpumärgi loetus; *et, sest, vaid, kuid, aga, siis, kui* puhul; side sõna. Nimi-, omadus- ja tegusõna. Ainsus ja mitmus. Sõna küsimuste alusel. Mitmuse nimetava ning *sse*-lõpuliigi ja ilmaütleva käände lõpu õigekirjutus. Olevik ja mineviku vormi õigekirjutus. Erandliku õigekirjaga ase- ja küsivõrdnad, kes, kas, kus).

Etteütlemise järgi kirjutamine õpitud keelendite ümberkirjavea iseseisev leidmine.

KODULUGEMINE: vähemalt 5 raamatut õppeaastas.

<p>4. õpigrupi õpitulemused</p> <p>Suuline ja kirjalik suhtlus Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • eristab täis-, kaas- ja sulghääliku pikkust • kuulab mõtestatult eakohast teksti, toimib saadud sõnumi või juhendite järgi • annab lühidalt edasi kuuldu sisu • väljendab end suhtlusolukordades selgelt ja arusaadavalt koolis, avalikus kohas, eakaaslastega, täiskasvanutega suheldes; • esitab kuuldu ja nähtu kohta küsimusi • väljendab oma arvamust, annab infot edasi selgelt ja ühemõtteliselt • leiab koos partneri või rühmaga vastuseid lihtsamatele probleemülesannetele, kasutades sobivalt kas suulist või kirjalikku vormi • kasutab sõnastikke ja teatmeteoseid • esitab peast luuletuse või rolliteksti 	<p>Õppesisu ja - tegevus</p> <p>Suuline ja kirjalik suhtlus</p> <p>Hääliku pikkuste eristamine.</p> <p>Kaasõpilase ja õpetaja eesmärgistatud kuulamine, tegutsemine, kuuldule hinnangu andmine.</p> <p>Ettelugemise järel (ainealane tekst, lõikhaaval) oluliselt leidmine. Kuuldud tekstist lühikokkuvõtte sõnastamine, rühmitamine skeemi, märksõnade jm alusel. Tekstide võrdlemine (fakti ja fantaasia eristamine jms). Lavastuse, kuuldu ainetekstide sisu ümberjutustamine.</p> <p>Keelekasutus erinevates suhtlusolukordades: koolis, eakaaslastega, täiskasvanutega suheldes, suulises kõne. Vestlus etteantud teema piires. Erinevate käitumisviiside võrdlemine.</p> <p>Eritüübiliste küsimuste moodustamine (nt int. Küsimustele vastamine, esitus, tutvustus.</p> <p>Oma arvamuse avaldamine, seisukoha põhjendamine, küsimine. Suulises keelekasutuses kirjakeele põhinormingute ja sobiv sõnastamine (sõnavalik, parasiitkeelendite lõpuleviimine). Nii enese kui ka teiste tööde tunnustav kommentaar alusel.</p> <p>Lisateabe otsimine. Sõnavara avardamine ja täpsustamine. Erinevate strateegiade kasutamine kõneülesannete kirjeldamine). Visuaalsed ja tekstilised infoallikad, nende usaldusväär.</p> <p>Dialogi ja dramatiseeringu koostamine ja esitus. Rollimäng.</p>
<p>Teksti vastuvõtt Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • loeb eakohast teksti ladusalt ja mõtestatult; mõistab lihtsat plaani, tabelit, diagrammi, kaarti 	<p>Teksti vastuvõtt</p> <p>Lugemiseks valmistumine, keskendunud lugemine, arendamine, häälega ja hääleta lugemine, pauside, te jälgimine; lugemist hõlbustavad võtted. Oma luge lugemisoskuse hindamine. Tööjuhendi lugemine. Tarbe- ja õppetekstide mõtestamine juhend, tabel, skeem, kaart jm). Tekstide võrdlemine piires.</p>

<ul style="list-style-type: none"> • otsib teavet tundmatute sõnade kohta, teeb endale selgeks nende tähenduse; • vastab teksti põhjal koostatud küsimustele tekstinäidete või oma sõnadega, koostab teksti kohta küsimusi • leiab teksti peamõtte • kirjeldab teksti põhjal sündmuste toimumise kohta ja tegelasi • leiab tekstist vajalikku infot • tunneb ära jutustuse, luuletuse, näidendi, muinasjutu, mõistatuse, vanasõna, kõnekäänu, kirja • on läbi lugenud vähemalt neli eakohast väärtkirjandusteost (raamatut) • tutvustab loetud kirjandusteose sisu ja tegelasi ning kõneleb loetust. 	<p>Sõna, lause ning teksti sisu mõistmine. Kujundlik väljend). Teksti sisu ennustamine pealkirja, piltide, re... jm alusel. Enne lugemist olemasolevate teemakoogemuste väljaselgitamine, oma küsimuste esitamine vastu huvi äratamine (mida tean, mida tahaksin teada).</p> <p>Kirjandusteksti sisu, sündmuste toimumise kohta, Sündmuste järjekord. Arutlemine tekstis käsitletud käitumise motiivide analüüs. Oma arvamuse sõnastamine. Küsimustele vastamine tekstinäidete või oma sõnadega.</p> <p>Töö tekstiga: tundmatute sõnade tähenduse selgitamine loetu põhjal, märksõnaskaemi, küsimuste koostamine. skeemi/kaardi koostamine. Rollimäng. Dramatiseering.</p> <p>Luuletuse sisu eripära määramine (loodus, nali jne). loomine, riimuvate sõnade toel värsside loomine. Luu... mõtestatud esitamine (meeleolu, laad). Trükised (raamat, ajaleht, ajakiri), nendes orienteerum... leidmine.</p> <p>Tekstiliikide eristamine: jutustus, muinasjutt, luuletus, kõnekäänd, kiri.</p> <p>Huvipakkuva raamatu leidmine, iseseisev lugemine, v... Loetud raamatu sisu ja tegelaste tutvustamine. Lugemissoovituste jagamine kaaslastele. Loetud ra... loetule emotsionaalse hinnangu andmine ja raam... tegemine. Vajaliku raamatu leidmine iseseisvalt, ka kataloogi või...</p> <p>Ilukirjandus: kunstmuinasjutt, tõsielujutt eakaaslastest, loomadest, seiklusjutt, näidend, rahvaluule, värsslu... kõnekäänd.</p>
<p>Tekstiloo Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • jutustab ja kirjutab loetust ning läbielatud sündmusest; • jutustab tekstilähedaselt, kokkuvõtlikult kavapunktide järgi, märksõnaskaemi ja küsimuste toel • kirjeldab eesmärgipäraselt eset, olendit, inimest; oskab anda suulist ja kirjalikku hinnangut 	<p>Tekstiloo</p> <p>Ümberjutustamine ja ümberjutustuse kirjutamine kokkuvõtlik, loov, valikuline kavapunktide järgi, mär... toel. Aheljutustamine.</p> <p>Loo ümberjutustamine uute tegelaste ja sündmuste lisa... Loetu ja kuuldu põhjal jutustamine, kirjeldamine. Es... kirjeldamine. Iseloomulike tunnuste esitamine.</p> <p>Loetule, nähtule või kuuldule hinnangu andmine r... suuliselt.</p> <p>Esitamise eesmärgistamine (miks, kellele, mida). sõnavara, tempo, hääletugevuse ja intonatsiooni valin... ja kehahoid.</p>

<ul style="list-style-type: none"> • kirjutab nii koolis kui ka igapäevaelus käsitsi ja arvutiga eakohaseid tekste vastavalt kirjutamise eesmärgile, funktsioonile ja adressaadile • kirjutab loovtöid (k.a. ümberjutustusi) küsimuste, pildi, pildiseeria, märksõnaskaemi või kava toel, teeb oma tekstiga tööd 	<p>Jutustus pildi või pildiseeria põhjal, küsimuste, skeemi, fantaasalugu, kirjeldus, seletus, veenmiskiri, tarbetekst (retsept, e-kiri, teade), ajakirjandustekstid (uudis, intervjuu, kuulutus, reklaam, arvamusalugu).</p> <p>Protsesskirjutamine: kirjutamiseks valmistumine (mõtteskeem, tsentriline kaart, sündmuste kaart, muud jne), teksti eri versioonide kirjutamine, viimistamine, avaldamine, tagasiside saamine.</p>
<p>Õigekeelsus ja keelehoole Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • märgib kirjas õigesti lühikesi, pikki ja ülipikki täis- ja kaashäälikuid • märgib sõnades õigesti kaashäälikuühendit • kirjutab sulghääliku omandatud oma- ja võõrsõnade algusse • poolitab sõnu (õpitud reeglite piires) • kasutab õpitud keelendeid nii kõnes kui kirjas vastavalt suhtlemise eesmärgile, funktsioonile ja suhtluspartnerile, jälgib oma tekstis õpitud ortograafiareegleid • kirjutab suure algustähega isiku ja kohanimed ja väike algustähega õppeainete, kuude, nädalapäevade, ilmakaarte nimetused • pöörab tegusõnu olevikus • tunneb ära liitsõna • moodustab ainsust ja mitmust, olevikku ja minevikku • leiab vead enda ja kaaslaste kirjutistes õpitud keelendite piires; parandab leitud vead sõnaraamatu, käsiraamatu, kaaslaste ja/või õpetaja abiga • kirjutab etteütlemise järgi sisult tuttavat teksti (40–60 sõna, 20 ortogrammi) 	<p>Õigekeelsus ja keelehoole</p> <p>Eesti keel teiste keelte seas. Teised Eestis kõneldavad keeled. Tähestik. Täis- ja kaashäälikud. Suluga ja suluta häälikud. Võõrtähed ja -häälikud. Täis- ja kaashäälikuühendi õigekiri. <i>g, b, d s-i</i> kõrval (nt <i>jalgsi</i>). <i>i</i> ja <i>j</i> õigekiri (tegijanimi). Tutvumine <i>gi-</i> ja <i>ki-</i>liite õigekiriga.</p> <p>Silbitamine ja poolitamine (ka liitsõnades).</p> <p>Õppetegevuses vajalike võõrsõnade tähendus, häälikud. Sünonüümid. Antonüümid. Liitsõnamoodustus: täiendamine, lühendamine. Liitsõna ja liitega sõna erinevus. Lühendid. Lühendite õigekiri. Nimi ja nimetus. Isikunimed ja ametinimetused ja üldnimetused</p> <p>Tegusõna. Tegusõna ajad: olevik, lihtminevik. Jaatamine ja kasutamine. Tegusõna pööramine ainsuses ja mitmuses. Omandussõna. Asesõna. Nimisõnade kokku- ja lahkukirjutamine. Õigekiri. Rooma numbrite kirjutamine.</p> <p>Oma kirjavea iseseisev leidmine. Lause. Lause laiendamise lihtsamaid võimalusi. Kirjavahemärgid. Küsi, väit- ja hüüdlause lõpumärgid. Otsekõne ja saatelause.</p> <p>Etteütlemise järgi kirjutamine õpitud keelendite ulatuses (õigekiri, ortogrammi). Eakohase teksti eksimatu ärakiri.</p>

KODULUGEMINE: vähemalt 5 raamatut õppeaastas.

<p>5. õpigrupi õpitulemused</p> <p>Suuline ja kirjalik suhtlus Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • valib juhendamise toel suhtluskanali; • leiab koos partneri või rühmaga vastuseid lihtsamatele probleemülesannetele, kasutades sobivalt kas suulist või kirjalikku keelevormi; • esitab kuuldu ja loetu kohta küsimusi ning annab hinnanguid. 	<p>Õppesisu ja -tegevused</p> <p>Suuline ja kirjalik suhtlus</p> <p>Keelekasutus erinevates suhtlusolukordades: kooli eakaaslastega, täiskasvanutega suheldes, suulises kõnes Suhtlus internetis.</p> <p>Kaasõpilase ja õpetaja eesmärgistatud kuulamine. Kuuldule hinnangu andmine.</p> <p>Suuline arvamuse avaldamine etteantud teema piires, vastuseisukohast loobumine. Väite põhjendamine.</p>
<p>Teksti vastuvõtt Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • loeb ja kuulab isiklikust huvist ning õppimise eesmärkidel nii huvivaldkondade kui ka õpi- ja elutarbelisi tekste; • rakendab tuttavat liiki teksti lugemisel ja kuulamisel eri viise ja võimalusi; • valib juhendamise toel oma lugemisvara. 	<p>Teksti vastuvõtt</p> <p>Eesmärgistatud lugemine, lugemist hõlbustavad võtted. Tööjuhendi lugemine. Kava, mõttekaart, joonis jm visuaalide Tarbe- ja õppetekstide mõtestatud lugemine (reegel, juhend).</p> <p>Kokkuvõtte konkreetsest materjalist (õppetekst, konspekterimine. Visuaalselt esitatud info (foto, joon) lihtsamate järelduste tegemine, seoste leidmine.</p> <p>Trükised (raamat, ajaleht, ajakiri), nendes orienteerumise leidmine.</p>
<p>Tekstiloome Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • jutustab, kirjeldab, arutleb suuliselt ja kirjalikult, vormistab kirjalikud tekstid korrektselt; • kasutab tekste luues ja seostades omandatud keele- ja tekstimõisteid; • esineb suuliselt (tervitab, võtab sõna, koostab ning peab lühikese ettekande ja kõne). 	<p>Tekstiloome</p> <p>Ümberjutustamine: tekstilähedane, kokkuvõtlik, valikuline</p> <p>Loetule, nähtule või kuuldule hinnangu andmine nii kirjalikus Lühiettekande esitamine.</p> <p>Kirjeldamine: sõnavalik, oluliste ja iseloomulike tunnuste ülesehitus: üldmulje, detailid, hinnang. Esemel, olendi, inimese Autori suhtumine kirjeldatavasse ja selle väljendamine.</p> <p>Jutustamine. Oma elamustest ja juhtumustest jutustamine. Jutustuse ülesehitus. Ajalis-põhjuslik järgnevus tekstis. Sõna Otsekõne jutustuses. Minavormis jutustamine.</p> <p>Arutlemine. Probleemide nägemine vaadeldavas nähtuses eristamine.</p>
<p>Õigekeelsus ja keelehoole Õpilane:</p>	<p>Õigekeelsus ja keelehoole</p> <p>Eesti keel teiste keelte seas. Teised Eestis kõneldavad keeled</p>

<ul style="list-style-type: none"> • tunneb eesti keele häälikusüsteemi; • järgib eesti õigekirja aluseid ja õpitud põhireegleid; • moodustab ja kirjavahemärgistab lihtlauseid, sh koondlauseid; • rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes. 	<p>Sugulaskeeled ja sugulasrahvad.</p> <p>Tähestik. Täis- ja kaashäälikud. Suluga ja suluta häälikud. Täis- ja kaashäälikuühend. Kaashäälikuühendi õigekirja poolitamine (ka liitsõnades).</p> <p>Liitsõnamoodustus: täiend- ja põhiosa, liitsõna tähenduse erinevused. Sõnavara avardamine ja täpsustamine. Sõna tähenduse leidmine (nii raamatu- kui ka veebivariandist).</p> <p>Sõnaliigid: tegusõnad, käändsõnad ja muutumatud sõnad. Tegusõna. Tegusõna ajad: olevik, lihtminevik. Jaatava ja eitava tegusõna pööramine ainsuses ja mitmuses. Tegusõna oleviku kasutamine tekstis. Käändsõna. Käändsõnade liigid: nimisõna, omadussõna. Käänamine. Käänded, nende küsimused ja tähendus. Õigekirja lause kontekstist. Ainsus ja mitmus.</p> <p>Lause. Alus ja öeldis. Lause laiendamise lihtsamaid lihtlauseid lauseliikmete kirjavahemärgistamine koondlause. Koondlause tekstis. Lihtlause. Lihtlause kirjavahemärgid. Küsi-, väit- ja hüütlause kasutamine.</p> <p>Algustäheõigekiri: nimi, nimetus ja pealkiri. Isiku- ja kohanimed.</p>
--	---

KODULUGEMINE: vähemalt 5 raamatut õppeaastas.

<p>6. õpigrupi õpitulemused</p> <p>Suuline ja kirjalik suhtlus Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Valib juhendamise toel suhtluskanali; peab sobivalt telefoni- ja mobiilivestlusi, kirja- ja meilivahetust; • võtab loetut ja kuuldut lühidalt kokku nii suuliselt kui ka kirjalikus vormis; 	<p>Õppesisu ja -tegevus</p> <p>Suuline ja kirjalik suhtlus</p> <p>Arvamuse avaldamine, põhjendamine paaris- või rühmas. Kaaslase parandamine, täiendamine. Arvamuse tagasi võtmine, nõustamine, kaaslase täiendamine, parandamine.</p> <p>Kaasõpilaste töödele hinnangu andmine ja tunnustuse avaldamine.</p> <p>Vestlus, diskussioon. Telefonivestlus: alustamine, lõpetamine. Suhtlemine virtuaalkeskonnas: eesmärgid, võimalused (võimaliku avaliku ala eristamine). E-kiri, suhtluskeskkondade viisak</p>
--	---

<ul style="list-style-type: none"> • leiab koos partneri või rühmaga vastuseid lihtsamatele probleemülesannetele, kasutades sobivalt kas suulist või kirjalikku keelevormi. 	
<p>Teksti vastuvõtt Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tunneb tavalisi tekstiliike ja nende kasutusvõimalusi; • võrdleb tekste omavahel, esitab küsimusi ja arvamusi ning teeb lühikokkuvõtte; • kasutab omandatud keele- ja tekstimõisteid tekstide tõlgendamisel ja seostamisel. 	<p>Teksti vastuvõtt</p> <p>Raadio- ja telesaadete eripära, vormid ning liiki kuulamine/vaatamine. Oma sõnadega kokkuvõtte tegemine.</p> <p>Trükiajakirjandus. Pressifoto. Karikatuur. Pildiallkiri. Teatrite reklaam: sõnum, pildi ja sõna mõju reklaamis, adressaadi reklaam.</p> <p>Tarbetekstide keel: kataloogid, kasutusjuhendid, toodete skeemid, Skeemist, tabelist, kuulutusest, sõiduplaanist, hinnakirjast ja seoste väljatoomine.</p>
<p>Tekstiloome Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • leiab juhendamise toel tekstiloomeks vajalikku kirjalikku või suusõnalist teavet raamatukogust ja internetist; • tunneb esinemise ettevalmistuse põhietappe; • tunneb kirjutamisprotsessi põhietappe; • kirjutab eesmärgipäraselt loovtöid ja kirju (ka e-kirju ja sõnumeid), oskab leida ja täita lihtsamaid planke ja vorme; • avaldab viisakalt ja olukohaselt oma arvamust ja seisukohta sündmuse, nähtuse või teksti kohta nii suulises kui ka kirjalikus vormis; • oskab valida vastavalt olukorrale erinevaid infoallikaid; kasutab omandatud keele- ja tekstimõisteid tekste luues ja seostades. 	<p>Tekstiloome</p> <p>Protsesskirjutamine: suuline eeltöö, kava ja mõttekaardid kirjutamine, viimistlemine, toimetamine, avaldamine, tagasiside.</p> <p>Lühiettekanne, esitlus Internetist või teatmeteostest. Privaatse ja avalikus keskkonnas suhtlemise eetika.</p> <p>Kirjandi ülesehitus. Sissejuhatus, teemaarendus, lõpetus. Muudatuste leidmine ja parandamine.</p> <p>Kiri, ümbriku vormistamine. Alustekst, selle edasiarendus. Lisateabe otsimine. Teksti loomine pildi- ja näitmaterjali abil.</p> <p>Fakt ja arvamus.</p> <p>Erinevatest allikatest pärit info võrdlemine, olulise eristamine selle väljakirjutamine. Visuaalsed ja tekstilised teadmis- ja usaldusväärsus. Uue info seostamine oma teadmiste ja kogemustega rakendamine konkreetsest tööülesandest lähtuvalt.</p>
<p>Õigekeelsus ja keelehoole Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tunneb eesti keele häälikusüsteemi, sõnaliikide tüüpjuhte ja lihtvormide kasutust, järgib eesti õigekirja aluseid ja õpitud põhireegleid; 	<p>Õigekeelsus ja keelehoole</p> <p>Kirjakeel, argikeel ja murdekeel.</p> <p><i>G, b, d</i> s-i kõrval. <i>h</i> õigekiri. <i>i</i> ja <i>j</i> õigekiri (tegijanimed ja liite õigekiri. Sulghäälik võõrsõna algul ja sõna lõpus, sulgõigekiri. <i>F</i>-i ja <i>š</i> õigekiri. Õppetegevuses vajalike võõrsõnade tõlke õigekiri. Silbitamine ja poolitamine (ka liitsõnades). Õigekirja kontrollimine sõnaraamatutest (nii raamatust kui ka digitaalselt).</p>

<ul style="list-style-type: none"> • moodustab ja kirjavahemärgistab lihtlauseid, sh koondlauseid ja lihtsamaid liitlauseid; • leiab ja kontrollib „Eesti õigekeelsus-sõnaraamatust“ sõna tähendust ja õigekirja; • tunneb ära õpitud tekstiliigi; • rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes, tekste analüüsis ja hinnates. 	<p>Kirjakeelne ja kõnekeelne sõnavara, uudissõnad, murdesõnad. Sõna tähenduse leidmine sõnaraamatutest (nii raamatu- kui ka digitaalselt).</p> <p>Nimisõnade kokku- ja lahkukirjutamine. Omadussõnade nimisõnaga. <i>lik-</i> ja <i>ne-</i>liiteliste omadussõnade käänandamine. Omadussõnade võrdlusastmed. Võrdlusastmete kasutamise tulemusliited. Omadussõnade kokku- ja lahkukirjutamine omadussõnad).</p> <p>Arvsõnade õigekiri. Rooma numbrite kirjutamine. Põlvõrdlusastmete kokku- ja lahkukirjutamine. Kuupäeva kirjutamise võrdlusastmete käänandamine. Põhi- ja järgarvsõnade kirjutamine sõnade ja lausete lugemine. Arvsõnade kasutamine tekstis. Asesõnade käänandamine.</p> <p>Sõnaraamatute kasutamine käändsõna põhivormide kontrollimiseks. Liitlause. Lihtlausete sidumine liitlauseks. Sidesõnaga ja sõnaga. Kahe järjestikuse osalausega liitlause kirjavahemärgistamine. Otsekõne ja saatelause. Saatelause otsekõne ees, keskel ja järel. Otsekõne kirjavahemärgid. Otsekõne kasutamise võimalused. Üte ja selle kirjavahemärgid.</p> <p>Algustäheõigekiri: ajaloosündmused; ametinimetused; perioodikaväljaanded; teoste</p> <p>Üldkasutatavad lühendid. Lühendite õigekiri, lühendite lugemine.</p>
---	---

KODULUGEMINE: vähemalt 6 raamatut õppeaasta jooksul.

<p>7. õpigrupi õpitulemused</p> <p>Suuline ja kirjalik suhtlus Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • oskab valida suhtluskanalit; peab asjalikku kirja- ja meilivahetust; • esitab kuuldu ja loetu kohta küsimusi, teeb kuuldu ja loetu põhjal järeldusi ning annab hinnanguid; <p>võtab loetut ja kuuldut eesmärgipäraselt kokku ja vahendab nii suulises kui ka kirjalikus vormis.</p>	<p>Õppesisu ja -tegevus</p> <p>Suuline ja kirjalik suhtlus</p> <p>Kuuldust ja loetust kokkuvõtte tegemine, asjakohaste küsimeilivahetus, meili kirjutamine ja keelevahendite valik.</p> <p>Aktuaalse meediateksti kommenteerimine vestlusingis.</p>
<p>Teksti vastuvõtt Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • seostab omavahel teksti, seda toetavat tabelit, pilti ja heli; • reageerib tekstidele sihipäraselt nii suuliselt kui ka kirjalikult ning sobivas vormis: võrdleb tekste omavahel, selgitab arusaamatuks jäänud, esitab küsimusi, vahendab ja võtab kokku, kommenteerib, esitab vastuväiteid, loob tõlgendusi ja esitab arvamusi ning seostab teksti oma kogemuse ja mõtte-tega; • kasutab omandatud keele- ja tekstimõisteteid teksti tõlgendamisel, tekstide seostamisel ja tekstile reageerimisel. 	<p>Teksti vastuvõtt</p> <p>Sõnalise teksti seostamine pildilise teabega (foto, joonis, skema) ja teabegraafika lugemine ja tõlgendamine. Meemid.</p> <p>Meedia olemus ja eesmärgid tänapäeval. Meediatekstide funktsioonid meediakanalid.</p> <p>Kvaliteetajakirjandus ja meelelahutuslik meedia. Fakti ja fiktsiooni vahetus.</p> <p>Meediatekstide põhiliigid: uudislugu, arvamislugu, kuulutus.</p> <p>Uudisloo ülesehitus ja pealkiri.</p> <p>Arvamusloo ülesehitus ja pealkiri.</p> <p>Tele-, raadio- ja virtuaalsed saated.</p>

<p>Tekstiloome Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • põhjendab ja avaldab viisakalt, asja- ja olukohaselt oma arvamust ja seisukohta sündmuse, nähtuse või teksti kohta nii suulises kui ka kirjalikus vormis; • kasutab omandatud keele- ja tekstimõisteid nii tekste luues kui ka seostades; • oskab ette valmistada, kirjutada ja suuliselt esitada eri tüüpi tekste (jutustav, kirjeldav, arutlev); vormistab tekstid korrektselt. 	<p>Tekstiloome</p> <p>Kirja kirjutamine ja vormistamine, keelevahendite valik. Teabe edastamine, reprodutseerimine, seostamine konkreetse kogemuse piires.</p> <p>Uudisloo kirjutamine: materjali kogumine, infoallikad, vaade. Uudisloo pealkirjastamine. Intervjuu tegemine: valmistumine, küsitlemine, kirjutamine ja vormistamine. Kirjalike tööde vormistamise põhimõtted. Teksti arvutitöötlus.</p> <p>Arvamusloo suuline ja kirjalik kommenteerimine: arvamuse kujundamine käsitletava probleemi kohta, selle põhjendamiseks.</p>
<p>Õigekeelsus ja keelehoole Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • eristab kirjakeelt argikeelest; • teab eesti keele murdeid; • järgib eesti õigekirja aluseid ja põhireegleid; • oskab õigekirjajuhiseid leida veebiallikatest, sõna- ja käsiraamatutest; • teab eesti keele häälikusüsteemi, sõnaliike ja – vorme; • rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes, tekste analüüsides ja hinnates; • teab õpitud tekstiliikide keelelisi erijooni; • kasutab tekstide koostamisel tavakohast ülesehitust ja vormistust. 	<p>Õigekeelsus ja keelehoole</p> <p>Kirjakeel ja argikeel. Eesti keele murded. Oskussõnavara.</p> <p>Häälikute liigitamine. Kaashäälikuühendi põhireegli järgi sõnades, kaashäälikuühendi õigekirja erandid. Veaohtlikud sõnad. Omasõnad ja võõrsõnad. Veaohtlike võõrsõnade õigekirjutamine, pikk ja lühike silp. Õigehääldus: rõhk ja väljendused. ÕS-ist (nii veebi- kui ka raamatuvariandist) õigekirjutamine ja kontrollimine.</p> <p>Sõna ja tähendus, sõnastuse rikastamine, sünonüümid ja homonüümid ja veaohtlikud paronüümid.</p> <p>Sõnaliigid: tegusõnad, käandsõnad (nimi-, omadus, aeg, muutumatud sõnad (määr-, kaas-, side- ja hüüdsõnad). Sõnavormid lauses.</p> <p>Tegusõna pöördelised vormid: pööre, arv, aeg, kõneviis, vormide kasutamine lauses. Tegusõna käändelised vormid: astmevaheldus: veaohtlikud tegusõnad ja sõnavormid lauses. ÕS-ist, vormimoodustus tüüpsõna eeskujul väljendtegusõna. Tegusõna kokku- ja lahkukirjutamine.</p> <p>Käandsõnad. Käänetevahelised seosed. Veaohtlikud käändelised sõnad: astmevaheldus: veaohtlikud käandsõnad ja sõnavormid lauses.</p>

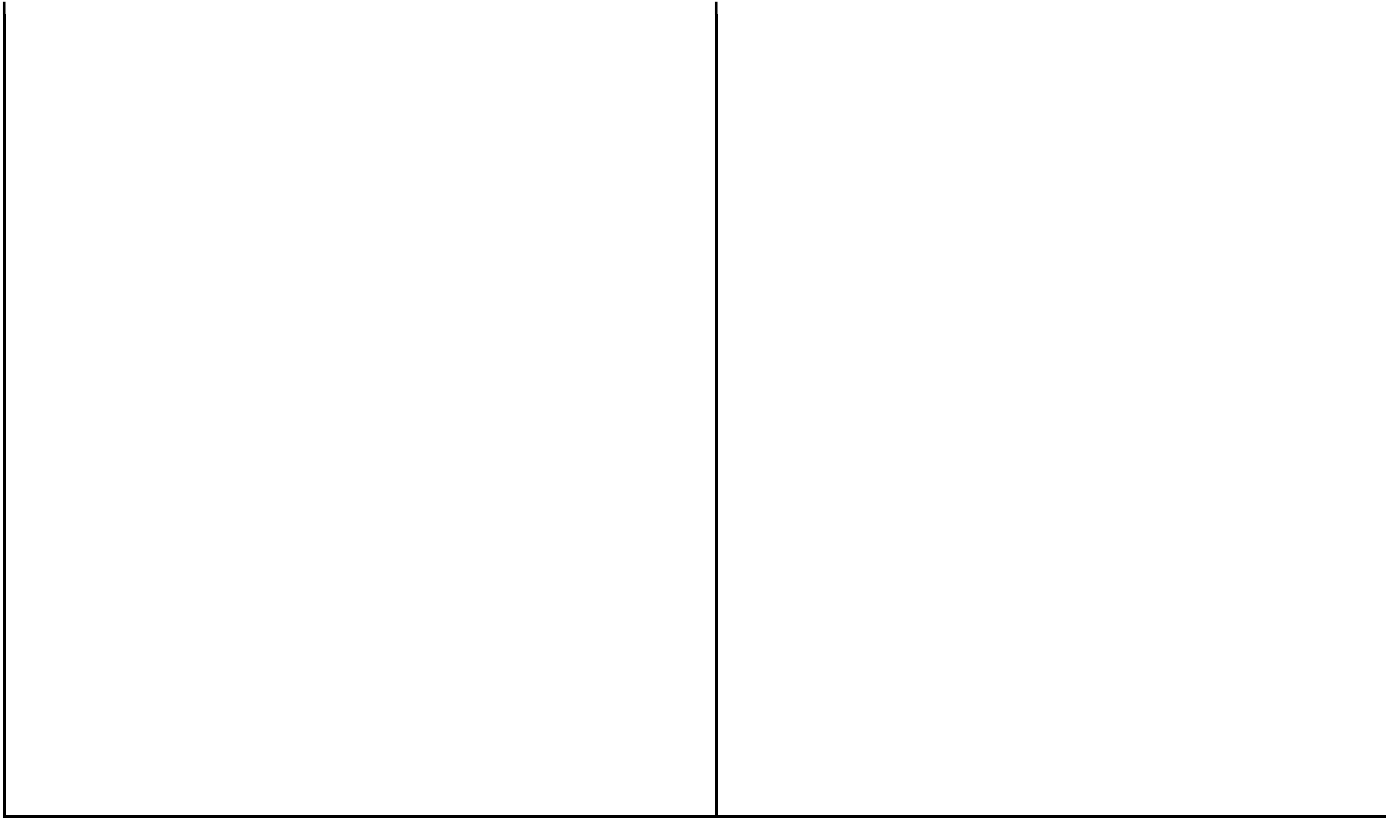
leidmine ÕS-ist, vormimoodustus tüüpsõna eeskujul.
Omadussõna võrdlusastmed: veahtlikud sõnad.
Käändsõna kokku- ja lahkukirjutamine.

Numbrite kirjutamine: põhi- ja järgarvud, kuupäevad, aastad.
Muutumatud sõnad. Määr- ja kaassõnade eristamine.

<p>8. õpigrupi õpitulemused</p> <p>Suuline ja kirjalik suhtlus Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • peab sobivalt telefoni- ja mobiilivestlusi; • käsitleb koos partneri või rühmaga sihipäraselt eakohaseid teemasid ning lahendab probleemülesandeid, kasutades sobivalt kas suulist või kirjalikku keelevormi; • oskab algatada, arendada, tõrjuda ja katkestada nii suhtlust kui ka teemasid; väljendab oma seisukohti ja sõnastab vajadusel oma eriarvamuse; teeb ettepanekuid, esitab omapoolseid põhjendusi, annab vajadusel lisateavet. 	<p>Õppesisu ja -tegevused</p> <p>Suuline ja kirjalik suhtlus</p> <p>Suhtlusolukord, suhtlusolukorra komponendid, suhtlusolukordades osalemine. Suhtlusolukorraga arvestamine partneriga arvestamine. Selge eneseväljendusoskus, pe...</p> <p>Suulise suhtlemise tavad eesti keeles: pöörd... telefonivestlus, suhtlus interneti teel.</p> <p>Suhtlemine rühmas, sõna saamine, kõnejärje hoidmine, arvamuse avaldamine ja põhjendamine. Diskussioonide leidmine, kaaslase õeldu/ tehtu täiendamine ja parandamine, põhjendatud hinnangu andmine.</p> <p>Suulise arutelu tulemuste kirjalik talletamine. Väitlus, väitluse reeglid.</p>
---	---

<p>Teksti vastuvõtt Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • orienteerub tekstimaailmas: tunneb olulisi tekstiliike (peamisi tarbe-, teabe-, meedia- ja reklaamižanreid), nende põhijooni ja kasutusvõimalusi; • teab, et teksti väljenduslaad sõltub teksti kasutusvaldkonnast liigist ja autorist; eristab tarbe-, teabe-, meedia- ja reklaamtekstide stiile üks-teisest, argisuhtluse ja ilukirjanduse stiilist; • teab peamisi mõjutusvahendeid. 	<p>Teksti vastuvõtt</p> <p>Peamised tekstiliigid (tarbe-, teabe-, meedia- ja reklaamtekst) ja nende eesmärgid. Teksti vastuvõtmise viisid. Eri liiki tekstide võrdlemine.</p> <p>Kõne kuulamine, märkmete tegemine. Konspekteerimine ja küsimuste esitamine.</p> <p>Tekstist olulisema teabe ja probleemide leidmine, teabe tegemine. Reklaamtekst, reklaamtekstide eesmärk ja ülesanne. Keel. Kriitiline lugemine. Avalik ja varjatud mõjutamisvõtted, keelelised mõjutamisvõtted, demagoogia.</p> <p>Meediaetika kesksed põhimõtted. Sõnavabaduse piirangud. Vastutuse võtmine oma sõna eest.</p> <p>Teabetekstide eesmärk, teabeteksti tunnused ja ülesanded. Teabeteksti uurimine. Pilttekstide ja teabegraafika lugemine ja tõlgendamine.</p>
---	---

<p>Tekstiloome Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • leiab tekstiloomeks vajalikku kirjalikku või suusõnalist teavet raamatu-kogust ja internetist; valib kriitiliselt oma teabeallikaid ja osutab nendele sobivas vormis; • tunneb esinemise ettevalmistuse ja kirjutamise protsesse ja kohandab neid oma eesmärkidele; • oskab eesmärgipäraselt kirjutada kirjandit; • oskab suuliselt esineda (tervitab, võtab sõna, koostab ja peab lühikest ettekannet ja kõnet). 	<p>Tekstiloome</p> <p>Teabe edastamine, reprodutseerimine, seostamine k isikliku kogemuse piires.</p> <p>Erinevat liiki alustekstide põhjal kirjutamine. Refereeri ja alustekstidele viitamise võimalused. Viid (digivõimalused, programmid).</p> <p>Kõneks valmistumine, kõne koostamine ja esitamine. Ettekande koostamine ja esitamine (proovikõne salvi ning kuulamise käigus analüüsimine).</p> <p>Kirjandi kirjutamise eeltöö: mõtete kogumine, kava kirjutamine. Kirjandi teema ja peamõte, kirjandi liigendamise. Jutustava, kirjeldava või arutleva kirjand</p>
<p>Õigekeelsus ja keelehoole Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • teab eesti keele lauseehituse peajooni; tunneb keelendite stiiliväärtust; oskab keelendeid tekstis mõista ja kasutada; • teab suulise ja kirjaliku keelevormi erijooni; • järgib eesti õigekirja aluseid ja põhireegleid; • oskab õigekirjajuhiseid leida sõna- ja käsiraamatutest ning veebiallikatest; • rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes, tekste analüüsidest ja hinnates; • teab õpitud tekstiliikide keelelisi erijooni; • kasutab tekstide koostamisel tavakohast ülesehitust ja vormistust. 	<p>Õigekeelsus ja keelehoole</p> <p>Eesti kirjakeele kujunemine 19. sajandil.</p> <p>Nimi, nimetus ja pealkiri. Isikud ja olendid; kohad, ettevõtted ja organisatsioonid; riigid ja osariigid; p teosed, dokumendid ja sarjad; ajaloosündmused; üritus</p> <p>Lause. Lause suhtluseesmärgid. Lauseliikmed: öeldis, alus, sihitis, määrus ja öeldistaid eri- ja samaliigiliste lauseliikmete ja täiendite ki koondlause. Lisandi ja ütte kirjavahemärgistamine ja k</p> <p>Liht- ja liitlause. Lihtlause õigekiri. Rindlause. ühendamise võimalused, rindlause kirjavahemärgistan ja kõrvallause. Põimlause õigekiri. Segaliitlause. Lause õigekiri. Lauselühendi asendamine kõrvallausega. Liht Otsekõne, kaudkõne ja tsitaat. Otsekõnega lause muutr</p>

<p>9. õpigrupi õpitulemused</p> <p>Suuline ja kirjalik suhtlus Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • oskab oma seisukohti väljendada ning sõnastab vajaduse korral eriarvamuse; • esitab kuuldu ja loetu põhjal küsimusi, teeb järeldusi ning annab hinnanguid; • oskab kuuldu ja loetu nii suulises kui ka kirjalikus vormis kokku võtta; • oskab nii suhtlust kui ka teemasid algatada, arendada, tõrjuda ja katkestada; • oskab eakohastel teemadel arutleda ja probleemülesandeid lahendada ning osaleb diskussioonides; • kasutab asjakohaseid suulise ja kirjaliku suhtlemise tavasid ja võimalusi. 	<p>Õppesisu ja -tegevus</p> <p>Suuline ja kirjalik suhtlus</p> <p>Suhtlemine rühmas, sõna saamine, kõnejärje hoidmine, arvamuse avaldamine ja põhjendamine. Diskussioon. Kompromissi leidmine ning kaaslase õigustamine ja parandamine. Kaaslase tööle põhjendatud hinnangute arutelu tulemuste kirjalik talletamine. Väitlus, väitluse reeglid. Kuuldust ja loetust kokku võtvate asjakohaste küsimuste esitamine. Meilivahetus, meili kirjutamine ja keelevahendite valik. Veebisuhtluse eesmärgid, võimalused ja ohud. Veebipõhised suhtlustoold, blogid, kommentaarid, suhtluskeskkonnad. Veebis kommenteerimine. Keeleviisakus ja -vääriskus keelekasutusele. Aktuaalse meediateksti kommenteerimine. Loetu vahendamine</p>
---	--

<p>Teksti vastuvõtt Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tunneb peamisi tekstiliike, nende põhijooni ning kasutamise võimalusi; • loeb ja kuulab sihipäraselt, kriitiliselt ning arusaamisega nii oma huvivaldkondade kui ka õpi- ja elutarbelisi tekste; • teab, et teksti väljenduslaad oleneb teksti kasutusvaldkonnast, liigist ja autorist; • suudab kasutatud keelevahendite kohta järeldusi teha ning märkab kujundlikkust mõjutusvahendina; • seostab omavahel teksti, seda toetavat tabelit, pilti ja heli; • oskab tekste võrrelda; osutab, mis tekstis on arusaamatuks jäänud; • suudab teksti kohta küsimusi ja vastuväiteid esitada, arvamust avaldada, teksti vahendada ja kokku võtta, kommenteerida, tõlgendada ning oma kogemuse ja mõtetega seostad; • kasutab omandatud keele- ja tekstimõisteid teksti tõlgendamisel, seoste loomisel ning tekstile reageerides. 	<p>Teksti vastuvõtt</p> <p>Peamised tekstiliigid (tarbe-, teabe- ja meediažanrid), keelekasutus. Eri liiki tekstide lugemine ja võrdlemine. Tarbetekstide (juhend, elulookirjeldus, avaldus, s... tunnused ja ülesehitus. Tarbetekstidest olulise info leid... järelduste tegemine.</p> <p>Teabetekstide (õpikutekst, populaarteaduslik tekst) e... ülesehitus. Uurimuse eesmärk ning ülesehitus. Sõnal... pildilise teabega (foto, joonis, skeem). Pilttekstide ja te... ning tõlgendamine.</p> <p>Kõne kuulamine ning märkmete tegemine. Kõne... probleemide leidmine ning kokkuvõtte tegemine. Kõne... Veebist teabe otsimine ning teabeallikate ja info kriitil... talletamine ning süstematiseerimine.</p> <p>Meediatekstide põhiliigid ja tunnused: uudislugu, arv... reportaaž, kuulutus.</p> <p>Uudise ülesehitus ja pealkiri. Arvamusloo ülesehitus... keelelised mõjutamisvõtted. Kriitiline lugemine... eristamine.</p> <p>Põhilised meediakanalid. Meediaetika kesksed põhim... põhimõte ning selle piirangud.</p> <p>Kvaliteetajakirjandus ja meelelahutuslik meedia.</p> <p>Reklaamtekst, reklaamtekstide eesmärk ja tunnused... mõjutamine.</p>
--	---

<p>Tekstiloome Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • leiab tekstiloomeks vajalikku teavet raamatukogust ja internetist, valib kriitiliselt teabeallikaid ning osundab neid sobivas vormis; • tunneb kirjutamiseks ja esinemiseks valmistumise etappe; • oskab suuliselt esineda (tervitab, võtab sõna, koostab ning peab lühikese ettekande ja kõne); • oskab eesmärgipäraselt kirjutada, eri liiki tekste (referaat, kirjand, kommentaar, arvamusavaldus, elulugu, avaldus, seletuskiri) korrektselt vormistada ning suuliselt esitada; • seostab oma kirjutise ja esinemise sündmuse või toiminguga eesmärgiga, vahendab kuulnud ja loetud tekste sobiva pikkuse ja täpsusega, viidates allikale; • põhjendab ning avaldab viisakalt ja asjakohaselt arvamust ja seisukohta sündmuse, nähtuse või teksti kohta nii suuliselt kui ka kirjalikult; • oskab kasutada omandatud keele- ja tekstimõisteid nii tekste luues kui ka seostades. 	<p>Tekstiloome</p> <p>Teabe leidmine, reprodutseerimine ning seostamine isikliku kogemuse piires.</p> <p>Alustekstide (meedia- ja teabetekstid) põhjal kirjutamine ja arutlemine. Teabeallikatele ja alustekstidele viitamine.</p> <p>Uudise kirjutamine: materjali kogumine, infoallikad, uudise koostamine ja pealkirjastamine.</p> <p>Arvamuse kirjutamine: seisukoha kujundamine käsitluse põhjendamine.</p> <p>Kirjandi kirjutamise eeltöö: mõtete kogumine, kava koostamine ja kirjandi kirjutamine. Kirjandi teema ja peamõte. Kirjandi liigendamise.</p> <p>Jutustava, kirjeldava ja arutleva kirjandi kirjutamine. Avalduse koostamine ja sõnastamine isikliku kogemuse või alustekstide põhjal. Pealkirjastamine. Tekstilõik ja selle ülesehitus: väide, põhjendamine. Lõikude järjestamise põhimõtted ja võimalused. Teksti koostamine kirjeldava ja arutleva tekstiosa tervikuks sidumine.</p> <p>Tarbetekstide koostamine ja vormistamine: elulooline avaldus, taotlus.</p> <p>Suhtluseesmärkide kaudu sobivate keelendite valimine kirjutamisel. Kirjaliku ja suulise keelekasutuse eripärad ja toimetamine: sõnastus- ja lausestusvigade parandamine. Keeleteadmiste rakendamine töös tekstidega. Keelekasutuse vormistamine tekstiloomes: konteksti sobivad ja sobimatud kujundid. Kirjalike tööde vormistamise ja teksti arvutitöötlemise põhimõtted.</p>
<p>Õigekeelsus ja keelehoole Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • väärtustab eesti keelt ühena Euroopa ja maailma keeltest ning tajub eesti keele eripära, suhestab keeli teadlikult, tajub nende erinevusi; 	<p>Õigekeelsus ja keelehoole</p> <p>Kirjakeel ja kõnekeel.</p> <p>Eesti kirjakeele kujunemine. Keeleuuendus ja keelehoole ohud.</p> <p>Keelesugulus, soome-ugri ja indoeuroopa keeled. Eesti keele võrdlus teiste keeltega.</p> <p>Eesti keele olulisemad sõna- ja käsiraamatud, keelehoole.</p>

- järgib eesti õigekirja aluseid ja põhireegleid, oskab leida õigekirjajuhiseid internetiallikatest ning sõnaja käsiraamatutest, kasutab arvuti õigekirjakorrektorit;
- tuleb eesti kirjakeelega toime tava suhtluses ja avalikult esinedes ning edasi õppides;
- teab eesti keele häälikusüsteemi, sõnaliike ja -vorme ning lauseehituse peajooni, tunneb keelendite stiiliväärtust, kasutab ja mõistab tekstis keelendeid;
- teab õpitud tekstiliikide keelelisi erijooni, kasutab tekste koostades tavakohast ülesehitust ning vormistust;
- teab suulise ja kirjaliku kõne erijooni ning eristab kirjakeelt kõnekeelest;
- teab eesti kirjakeele arengu etappe ja eesti keele murdeid.

Sõnaraamatute kasutamine sõnade õigekirja, muutmiseviisi, tähenduse ning stiilivärvingu leidmiseks. Häälikuõpetus ja õigekiri. Häälikute liigitamine. Põhireegli rakendamine liitega sõnades, kaashäälik erandid. Veaohtliku häälikuõigekirjaga sõnad. Silbita silp.

Poolitamine, sealhulgas võõrsõnad ja nimed. Õigehäälik. Välte ja õigekirja seosed.

Omasõnad ja võõrsõnad. Veaohtlike võõrsõnade õigekeelsussõnaraamatust (nii interneti- kui ka raamatute kontrollimine).

Sõnavaraõpetus. Sõna ja tähendus. Sõnastuse rikastamine. Tähendusvarjundid, homonüümid ja veaohtlikud parastililised stiilivärving, seda mõjutavad tegurid. Fraseologismid, Sõnavara täiendamise võimalused: sõnade tuletamine, tehissõnad. Sagedamini esinevad tuletusliited.

Vormiõpetus ja õigekiri. Sõnaliigid: tegusõnad, käändsõnad (arv- ja asesõnad) ning muutumatud sõnad (määr-, kaas- ja sõnaliikide funktsioon lauses).

Tegusõna pöördelised vormid: pööre, arv, aeg, Tegusõna vormide kasutamine lauses.

Tegusõna käändelised vormid. Tegusõna astmevahe tegusõnad ja sõnavormid; õige pöördelise õigekeelsussõnaraamatust. Vormimoodustus tüüpsõna ühend- ja väljendtegeusõna. Tegusõnade kokku- ja lahkuse. Käändsõnad. Käänetevahelised seosed. Veaohtlikud Käändsõna astmevaheldus: veaohtlikud käändsõnad. Vormimoodustus tüüpsõna eeskujul. Omadussõnad veaohtlikud sõnad.

Käändsõnade kokku- ja lahkukirjutamine.

Numbrite kirjutamine: põhi- ja järgarvud, kuupäevad, Muutumatus sõnad. Määr- ja kaassõnade eristamine. kokku- ja lahkukirjutamise põhireeglid.

Lauseõpetus ja õigekiri. Lause. Lause suhtluseesmärgid. Lauseliikmed: öeldis, alus, sihitis, määrus ja öeldistaid eri- ja samaliigiliste lauseliikmete ning täiendite ki koondlause. Lisandi ja ütte kirjavahemärgistamine ning Liht- ja liitlause. Lihtlause õigekiri. Rindlause. ühendamise võimalused, rindlause kirjavahemärgistamine ja kõrvallause. Põimlause õigekiri. Segaliitlause. Lause Lauselühendi õigekiri. Lauselühendi asendamine kõ liitlause sõnajärg. Otsekõne, kaudkõne ning tsitaat muutmise kaudkõneks.

Muud õigekirjateemad. Algustäheõigekiri: nimi, nime ja olendid. Kohad ja ehitised.

Asutused, ettevõtted ja organisatsioonid, riik. Perioodikaväljaanded. Teosed, dokumendid ja sarjad. Üritused. Kaubad.

Tsitaatsõnade märkimine kirjas. Võõrnimedega õigekiri

Piirkonna eripära

Kooli asukohast tulenevate kultuuri- ja loodusnähtuste uurimine/ vaatlemine, tekstide lugemine ja kirjutamine (Klunker, Ülemiste järv ning sellega seotud lood ja legendid).

Kogukonna ja koolipere kaasamine projektidesse ning üritustesse.

Kirjanduse õppe- ja kasvatuseesmärgid

Kirjandusõpetusega taotletakse, et õpilane:

- 1) loeb eakohast ilukirjandust, arendab oma lugemisoskust ning omandab püsiva lugemisharjumuse;
- 2) väärtustab kirjandust rahvuskultuuri olulise osana ning tutvub eri rahvaste kirjanduse ja kultuuriga;
- 3) mõistab ilukirjanduse kujundlikku keelt, rikastab oma sõnavara ning arendab suulist ja kirjalikku väljendusoskust;
- 4) arendab oma loomevõimeid ja suhtub loometöösse lugupidamisega;
- 5) laiendab silmaringi ning rikastab mõtte- ja tundemaailma;
- 6) kujundab kirjanduse abil oma esteetilisi ja eetilisi hoiakuid ning valmidust võtta vastutus enda elu mõjutavate valikute ja otsuste eest;
- 7) avaldab arvamust ja sõnastab oma mõtteid;
- 8) hindab kriitiliselt ja kasutab otstarbekalt erinevaid infoallikaid;
- 9) loob seoseid ühiskonnas toimuva ning enda väärtuste, ootuste ja tulevikuplaanide vahel.

Kirjanduse õppeaine kirjeldus

Kirjandus on õppeaine, milles arendatakse õpilaste kui lugejaoskusi, kujundlikku mõtlemist ning verbaalset loomevõimet. Väärtkirjanduse ja rahvaluule tõlgendamise ning analüüsi kaudu kujundatakse õpilaste esteetilisi ja eetilisi hoiakuid, rikastatakse tundemaailma ning aidatakse neil kujuneda isiksusena, leida oma identiteet ja luua ainuomane maailmapilt.

Põhikooli kirjandusõpetuses keskendutakse eelkõige ilukirjanduse lugemisele ja tõlgendamisele. Eraldi pööratakse tähelepanu teose mõistmist toetavate oskuste arendamisele, teose kui terviku mõistmisele ning kujundliku keele tundmaõppimisele. Interpreteerimis- ja sünteesivõime arendamiseks kuuluvad kirjandusõpetusse ka tekstide esitamine ning õpilaste omalooming eri liiki tekstidena.

Kirjandusteoste üle arutlemiseks ja nende sügavuti mõistmiseks peavad õpilased tundma kirjanduse metakeelt ning kirjanikega seotud kultuuriloolist tausta. Teoste käsitlemiseks vajalikke mõisteid seletatakse õppekirjanduses, õpilaste enda seletust eeldatakse nende

mõistete puhul, mis on õppesisus eraldi esile toodud. Kirjandusõpetuse teoreetiline külg on minimaalne, sest faktiteadmistest tähtsam on äratada ja hoida alal lugemishuvi ning arendada tõlgendusoskust.

Mitmekülgse tekstivaliku kaudu kujundatakse lugemis- ja analüüsikogemusi ning arendatakse lugejaoskusi. Lugemisvarasse haaratakse tähtsamate eetiliste ja esteetiliste küsimuste käsitlemist võimaldavaid teoseid nii uudiskirjandusest kui ka klassikast. Tähelepanu pööratakse ka folkloorsele materjalile, et väärtustada õpilase päritolu ja kultuurilist kuuluvust. Lugemisvara valikul arvestatakse eesti ja maailmakirjanduse, vanema ja uuema kirjanduse ning eri žanre esindavate proosa-, draama- ja luuleteoste põhjendatud proportsioone ning kooliastmele kohaseid teemavaldkondi. Kultuuri järjepidevuse huvides sisaldab soovituslik terviklikult käsitletavate teoste valik ka rohkesti tüvitekste. Soovitusliku valiku põhjal saab koostada teoste loendi, lähtudes õpigrupi õpistiilist ja -võimekusest. Lisaks on võimalik valida teemakohaseid tekste ja teoseid, sealhulgas paikkondliku päritoluga ja uudiskirjanduse hulgast. Tervikkäsitlemiseks mõeldud teostest käsitleb õpetaja igas õpigrupis vähemalt nelja. Õpetaja võib kirjandusteoseid valides arvestada õpilaste eelistusi ning kultuurilis-rahvuslikku eripära.

Kirjandustundides tuleb funktsionaalse kirjaoskuse arendamiseks tegelda ka teabetekstidega, mis on seotud eelkõige kirjanduse ning kirjanike ja teiste kultuurilooliselt tähenduslike isikutega. Kultuuriloolised tekstid avavad isiksust kujundavaid seiku, aitavad mõista teose kirjanduslikku ja ajaloolist tagapõhja ning kirjandusprotsessi, väärtustavad seda, mis on eesti kultuuris oluline, ja tekitavad huvi kultuuriloo vastu.

Õppeprotsessis võimaldatakse õpilastele rohkesti omaloomingulisi, sealhulgas kirjandusteoste, teiste tekstidele ja oma elamustele tuginevaid kirjutamiskogemusi, et arendada ja väärtustada loovust ja mõtlemisvõimet ning tuua esile kirjutaja isikupära ja annet. Tekstianalüüsis ning -loomes on võrdselt olulised suuline ja kirjalik õppetegevus.

Kirjandusõpetus seostub peaaegu kõigi õppeainetega (esmajoones eesti keelega) ja kirjanduse lähiümbruse aladega (folkloor, teater, film, kujutav kunst) ning toetab õppesisu kaudu õppekava läbivate teemade käsitlemist ja üldpädevuste saavutamist. Läbivate teemade käsitlemise iseloom, sügavus ja raskuspunkt on õpigrupiti erinev ning paljuski seotud kirjanduse valikuga. Taotletakse, et loetud ilukirjandustekstide põhjal arutledes suhestaksid õpilased ennast käsitletavate teemadega.

Kirjanduse õppe- ja kasvatuseesmärgid II kooliastmes (5. ja 6. õpigrupp)

6. õpigrupi lõpetaja:

- 1) loeb eakohast eri žanris väärtkirjandust, kujundab selle kaudu oma kõlbelisi tõekspidamisi ning arendab lugejaoskusi;
- 2) loeb ladusalt ja ilmekalt jõukohase keerukusega teksti ning mõistab seda;
- 3) oskab tutvustada loetud teoste sisu ja tegelasi, arutleda tegelassuhete ja probleemide üle, sealhulgas võrrelda tegelaste ning enda väärtushoiakuid ja huvisid;
- 4) oskab teksti- või elamuspõhiselt jutustada ja loetu üle arutleda;
- 5) kirjutab nii jutustavaid kui ka kirjeldavaid omaloomingulisi töid, väljendades end korrektselt;
- 6) oskab vajaliku teavet hankides kasutada eri allikaid, sealhulgas sõnaraamatuid ja internetti.

5. õpigrupi õpitulemused	Õppesisu ja -tegevused
<p>Lugemine Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • On läbi lugenud vähemalt neli eakohast ja erižanrilist väärtkirjanduse hulka kuuluvat tervikteost (raamatut); • loeb eakohast erižanrilist kirjanduslikku teksti ladusalt ja mõtestatult, väärtustab lugemist; • tutvustab loetud kirjandusteose autorit, sisu ja tegelasi, kõneleb oma lugemismuljetest, -elamustest ja -kogemustest. 	<p>Lugemine</p> <p>Lugemise eesmärgistamine. Lugemiseks valmistumine Lugemistehnika arendamine, häälega ja hääleta intonatsiooni jälgimine.</p> <p>Huvipakkuva kirjandusteose leidmine ja iseseisev lugemine</p> <p>Loetud raamatu autori, sisu ja tegelaste tutvustamine k Soovitatud tervikteoste kodulugemine, ühisaruteluks v</p>
<p>Jutustamine Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • jutustab tekstilähedaselt kavapunktide järgi või märksõnade toel; • jutustab mõttelt sidusa ja tervikliku ülesehitusega loo, tuginedes kirjanduslikule tekstile, tõsielusündmusele või oma fantaasiale; • jutustab piltteksti põhjal ja selgitab selle sisu. 	<p>Jutustamine</p> <p>Tekstilähedane sündmustest jutustamine kavapun jutustamine märksõnade toel. Aheljutustamine.</p> <p>Iseendaga või kellegi teisega toimunud sündmusest v</p> <p>Jutustamine piltteksti (foto, koomiks) põhjal. Fantaasialoo jutustamine.</p>
<p>Teksti tõlgendamine, analüüs ja mõistmine</p> <p><u>Teose/loo kui terviku mõistmist toetavad tegevused</u></p>	<p>Teksti tõlgendamine, analüüs ja mõistmine</p> <p><u>Teose mõistmist toetavad tegevused</u></p>

<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • koostab teksti kohta eriliigilisi küsimusi; • vastab teksti põhjal koostatud küsimustele oma sõnadega või tekstinäitega; • koostab teksti kohta sisukava, kasutades väiteid või märksõnu; • leiab lõigu kesksed mõtted; • järjestab teksti põhjal sündmused, määrab nende toimumise aja ja koha; • kirjeldab loetud tekstile tuginedes tegelaste välimust, iseloomu ja käitumist, analüüsib nende omavahelisi suhteid, hindab nende käitumist, võrdleb iseennast mõne tegelasega; • arutleb kirjandusliku tervikteksti või katkendi põhjal teksti teema, põhisündmuste, tegelaste, nende probleemide ja väärtushoiakute üle, avaldab ja põhjendab oma arvamust, valides sobivaid näiteid nii tekstist kui ka oma elust; • otsib teavet tundmatute sõnade kohta, teeb endale selgeks nende tähenduse. 	<p>Küsimuste koostamine: fakti- ja fantaasiaküsimused. Küsimustele vastamine tekstinäitega või oma sõnadega</p> <p>Teksti kavastamine: kavapunktid väidete ja märksõnadega</p> <p>Lõikude kesksete mõtete otsimine. Teksti teema sõnastamine. Arutlemine mõne teoses käsitletud teema üle. Otsimine põhjendamiseks. Illustratiivsete näidete (nt iseloomulike tegelaste) kasutamine.</p> <p>Esitatud väidete tõestamine oma elukogemuse ja teadmiste põhjal. Tundmuste, lugemismuljete sõnastamine.</p> <p><i>Teose/loo kui terviku mõistmine</i></p> <p>Sündmuste toimumise aja ja koha kindlaksmääramine. Tegelasete probleemide leidmine ja sõnastamine. Tegelasete suhestamine (nt võrdlemine) enda ja ümbritsevaga. Põhisündmuste, tegelaste muutumise, tegelastevaheliste suhete jälgimine ja põhjendamine. Tegelasrühmad. Tegelasetevaheliste suhete lahendamisteed.</p> <p>Loomamuinasjutu tüüpide tegelased.</p> <p>Tundmatute sõnade tähenduse otsimine sõnaraamatust või teadmisest. Sõnavara rikastamine.</p> <p>Läbivad mõisted: detail, konflikt, kõrvaltegelane, peategelane, probleem, sündmustik, teema, tegelane, tegevusaeg, tegevusloogika.</p>
<p><u>Kujundliku mõtlemise ja keelekasutuse mõistmine</u></p> <p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tunneb ära ja kasutab enda loodud tekstides epiteete, võrdlusi ja algriimi; • mõtestab luuletuse tähenduse iseenda elamustele ja kogemustele tuginedes; 	<p><u>Kujundliku mõtlemise ja keelekasutuse mõistmine</u></p> <p>Epiteedi ja võrdluse äratundmine ja kasutamine. Võrdluse loomine. Koomilise leidmine tekstist.</p> <p>Riimide leidmine ja loomine. Luuletuse rütmi ja kõla loomine. Luuletuse rahvalauludest. Algriimi kasutamine oma tekstis. Luuletuse loomine.</p> <p>Läbivad mõisted: algriim, epiteet, koomika, riim, võrdlus.</p>

Teose mõistmiseks vajaliku metakeele tundmine

Teose mõistmiseks vajaliku metakeele tundmine

<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • seletab oma sõnadega epiteedi, võrdluse, muistendi ja muinasjutu olemust. 	<p>Rahvalaulu olemus. Loomamuinasjutu sisutunnused (kurjaga jne). Tekke- ja seletusmuistendi tunnused. Seletusmuistendi teema. Teose teema. Probleemi olemus. Pea- ja kõrvaltegelase olemus. Luuletuse vorm: salm. Valmi tunnused. Koomiline ja mittekoomiline.</p> <p>Läbivad mõisted: loomamuinasjutt, luule, rahvalaul, seletusmuistend, tekkemuistend, seletusmuistend, valm.</p>
<p>Esitamine</p> <p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • esitab peast luuletuse või rolliteksti, jälgides esituse ladusust, selgust ja tekstitäpsust. 	<p>Esitamine</p> <p>Esitamise eesmärgistamine (miks, kellele ja mida?) tempo, hääletugevuse ja intonatsiooni valimine; Luuleteksti esitamine peast. Rollimäng, rolliteksti esitamine.</p> <p>Läbivad mõisted: rollitekst.</p>
<p>Omalooming</p> <p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kirjutab erineva pikkusega eriliigilisi omaloomingulisi töid, sealhulgas kirjeldava ja jutustava teksti. 	<p>Omalooming</p> <p>Kirjeldamine: sõnavalik, oluliste ja iseloomulike tunnusjoonte kirjeldamine, inimese, tegevuskoha, looduse, tunnete kirjeldamine.</p> <p>Jutustamine. Jutustuse ülesehitus. Ajalis-põhjuslik järjekorras. Otsekõne jutustuses. Minavormis jutustamine.</p> <p>Õpilased kirjutavad lühemaid ja pikemaid omaloomingulisi töid: seiklus- või fantaasiajutu, tekke- või seletusmuistendi, tegelase kirjelduse, ette antud riimide põhjal või iseseisva tegelasega seotud kuulutuse, loole uue või jätkuva lõpu või tegelasrühmale, algustähekordustega naljaloo, luuletuse või muud sellist.</p> <p>Läbivad mõisted: jutustamine, kirjeldamine.</p>

6. õpigrupi kirjanduse õpitulemused	Õppesisu ja -tegevused
<p>Lugemine</p> <p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • On läbi lugenud vähemalt neli eakohast ja erižanrilist väärtkirjanduse hulka kuuluvat tervikteost (raamatut); • loeb eakohast erižanrilist kirjanduslikku teksti ladusalt ja mõtestatult, väärtustab lugemist; 	<p>Lugemine</p> <p>Eesmärgistatud ülelugemine. Oma lugemise jälgimine. Etteloetava teksti eesmärgistatud jälgimine.</p> <p>Huvipakkuva kirjandusteose leidmine ja iseseisev lugemine. Tegelaeste tutvustamine kaaslastele. Lugemissoovituste ja tervikteoste kodulugemine, ühisaruteluks vajalike ülesannete</p>

<ul style="list-style-type: none"> • tutvustab loetud kirjandusteose autorit, sisu ja tegelasi, kõneleb oma lugemismuljetest, -elamustest ja –kogemustest. 	
<p>Jutustamine Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • jutustab tekstilähedaselt kavapunktide järgi või märksõnade toel; • jutustab mõttelt sidusa tervikliku ülesehitusega selgelt sõnastatud loo, tuginedes kirjanduslikule tekstile, tõsielusündmusele või oma fantaasiale; • jutustab piltteksti põhjal ja selgitab selle sisu; 	<p>Jutustamine</p> <p>Tekstilähedane sündmustest jutustamine kavapunktide ja märksõnade toel. Loo ümberjutustamine uute tegelaste ja sündmuste põhjal (foto, illustratsioon, karikatuur, koomiks) põhjal. Fantaasialoosid.</p> <p>Läbivad mõisted: pilttekst</p>
<p>Teksti tõlgendamine, analüüs ja mõistmine</p> <p><u>Teose/loo kui terviku mõistmist toetavad tegevused</u> Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • vastab teksti põhjal koostatud küsimustele oma sõnadega või tekstinäitega; • koostab teksti kohta sisukava, kasutades küsimusi, väiteid või märksõnu; • leiab lõigu kesksed mõtted ja sõnastab peamõtte; • järjestab teksti põhjal sündmused, määrab nende toimumise aja ja koha; • kirjeldab loetud tekstile tuginedes tegelaste välimust, iseloomu ja käitumist, analüüsib nende omavahelisi suhteid, hindab nende käitumist, lähtudes üldtunnustatud moraalnormidest, võrdleb iseennast mõne tegelasega; • arutleb kirjandusliku tervikteksti või katkendi põhjal teksti teema, põhisündmuse, tegelaste, nende probleemide ja väärtushoiakute üle, avaldab ja põhjendab oma arvamust, valides sobivaid näiteid nii tekstist kui ka oma elust; • otsib teavet tundmatute sõnade kohta, teeb endale selgeks nende tähenduse. 	<p>Teksti tõlgendamine, analüüs ja mõistmine</p> <p><u>Teose mõistmist toetavad tegevused</u></p> <p>Küsimustele vastamine tsitaadiga (tekstilõigu või fraasiga), Teksti kavastamine: kavapunktid küsi- ja väitlausetena, märksõnad.</p> <p>Lõikude kesksete mõtete otsimine ja peamõtte sõnastamine. Arutlemine mõne teoses käsitletud teema üle. Põhjendamine. Illustratiivsete näidete (nt tsitaatide, iseloomude) kirjeldamine. Esitatud väidete tõestamine oma elust. Loetu põhjal järelduste tegemine. Oma mõtete, tundmuste, loomade ja tegelaste tähenduse otsimine sõnaraamatust või sõnavara rikastamine.</p> <p><u>Teose/loo kui terviku mõistmine</u></p> <p>Sündmuste toimumise aja ja koha kindlaksmääramine. Sündmuste põhjus-tagajärg-seosed. Minajatustaja kui loo edastaja. Tegelaste probleemi leidmine ja sõnastamine. Teose sündmuse võrdlemine) enda ja ümbritsevaga. Tegelase muutumise, tegelaste iseloomustamine, käitumise põhjendamine. Teema, konflikt, selle põhjused ja lahendamisteed. Looma- ja imemõtte.</p> <p>Läbivad mõisted: detail, idee (peamõte), konflikt, minajatustaja, sündmustik, teema, tegelane, tegevusaeg, tegevuskoht, teksti</p>

	tüüptegelane.
<u>Kujundliku mõtlemise ja keelekasutuse mõistmine</u> Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> tunneb ära ja kasutab enda loodud tekstides epiteete ja võrdlusi; seletab õpitud vanasõnade ja kõnekäändude tähendust; mõtestab luuletuse tähenduse iseenda elamustele ja kogemustele tuginedes. 	<u>Kujundliku mõtlemise ja keelekasutuse mõistmine</u> Epiteedi ja võrdluse äratundmine ja kasutamine. Lihtsamate sümbolite seletamine. Tegelas kõne varjatud tähenduse mõistmine. Kõnekäändude ja vanasõnade tähenduse seletamine, selle tänapäeva elunähtustega. Riimide leidmine ja loomine. Luuletuse rütm ja kõla tunnetamine. Luuleteksti tõlgendamine. Oma kujundliku väljendusoskuse hindamine ja arendamine. Läbivad mõisted: epiteet, mõistukõne, riim, rütm, sümbol, v

<u>Teose mõistmiseks vajaliku metakeele tundmine</u> Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> seletab oma sõnadega epiteedi, võrdluse, muinasjutu, muistendi, kõnekäändu ja vanasõna olemust. 	<u>Teose mõistmiseks vajaliku metakeele tundmine</u> Imemuinasjutu sisutunnused. Hiiu- ja vägilasmuistendide kõnekäändu olemus. Ajaloolise jutustuse tunnused. Teose olemus. Tüüptegelane. Tegelas vahelise konfliktit olemus. Päevik kui ilukirjandusliku teose vorm. Animafilmi olemus. Läbivad mõisted: ajalooline jutustus, animafilm, kõnekäänd, päevik, vanasõna, vägilasmuistend.
Esitamine Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> esitab peast luuletuse, lühikese proosateksti, jälgides esituse ladusust, selgust ja tekstitäpsust. 	Esitamine Esitamise eesmärgistamine (miks, kellele ja mida? tempo, hääletugevuse ja intonatsiooni valimine; õige hääletamine peast. Lühikese proosateksti esitamine (dialoog). Läbivad mõisted: luule, proosa.
Omalooming Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> kirjutab erineva pikkusega eriliigilisi omaloomingulisi töid, sealhulgas kirjeldava ja jutustava teksti. 	Omalooming Kirjeldamine: sõnavalik, oluliste ja iseloomulike ülesehitus: üldmulje, detailid, hinnang. Esemel, olendil tunnete kirjeldamine. Autori suhtumine kirjeldatavasse maailma. Jutustamine. Jutustuse ülesehitus. Ajalis-põhjuslik ja otsekõne jutustuses. Minavormis jutustamine. Teemamapp tänapäeva kultuurinähtuste või kultuurilise vorm (mapp, karp, CD vms), sisu ja vormistamine. Õpilased kirjutavad lühemaid ja pikemaid omaloomingulisi tõsielul- või fantaasiajutu, hiiu- või vägilasmuistendi, mütoloogilise või looduskirjelduse, vanasõna(de) või kõnekäändude

	<p>põhjal või iseseisvalt luuletuse, teose või kujuteldava sündmustiku edasiarenduse, tegelastevahelise dialoogi tegelasarühmale, luuletuse põhjal samasisulise jutu või</p> <p>Läbivad mõisted: jutustav tekst, kirjeldav tekst.</p>
--	---

Kirjanduse õppe- ja kasvatuseesmärgid III kooliastmes

9. õpirupi lõpetaja:

- 1) väljendab end korrekselt suuliselt ja kirjalikult, jutustab kokkuvõtvalt teoses toimunust, arutleb teoses kujutatu üle ning kirjutab omaloomingulisi töid;
- 2) loeb eakohast eri žanris väärtkirjandust, kujundab selle kaudu oma kõlbelisi tõekspidamisi ning arendab lugejaoskusi;
- 3) mõistab teose lugemisel tekkivate seisukohtade paljusust, väärtustab erinevaid ideid ja kujutamisi viise;
- 4) tõlgendab, analüüsib ja mõistab kirjandusteost kui erinevate lugude ja inimsuhete, elamuste ja väärtuste allikat ning erinevate seisukohtade peegeldajat;
- 5) väärtustab kirjandust kui oma rahvuskultuuri olulist osa ja eri rahvaste kultuuri tutvustajat;
- 6) kasutab vajaliku teabe hankimiseks erinevaid allikaid, nii teatmeteoseid kui ka interneti.

<p>7. õpigrupi õpitulemused</p> <p>Lugemine Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • on läbi lugenud vähemalt neli eakohast ja erižanrilist väärtkirjanduse hulka kuuluvat tervikteost (raamatut); • loeb eakohast erižanrilist kirjanduslikku teksti ladiusalt ja mõtestatult, väärtustab lugemist; • tutvustab loetud raamatu autorit, sisu, tegelasi, probleeme ja sõnumit. 	<p>Õppesisu ja -tegevused</p> <p>Lugemine</p> <p>Hindamismudeli põhjal lugemise iseseisev eesmärgistatud ülelibisev ja süvenenud lugemine. Eesmärgistatud tervikteost ja lugemisoskuse hindamine.</p> <p>Etteloetava teksti eesmärgistatud jälgimine.</p> <p>Huvipakkuva kirjanduse leidmine ja iseseisev lugemine.</p> <p>Loetud raamatu autori, sisu, tegelaste, probleemide tutvustamine.</p> <p>Lugemissoovituste jagamine.</p> <p>Soovitatud tervikteoste kodulugemine, ühisarutelukirjandus.</p>
--	--

<p>Jutustamine</p> <p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • jutustab kokkuvõtvalt loetud teosest, järgides teksti sisu ja kompositsiooni. 	<p>Jutustamine</p> <p>Tekstilähedane jutustamine märksõnade toel.</p> <p>Loo jutustamine: jutustamine teksti kompositsiooni kasutamine, kokkuvõtlik jutustamine faabula ja/või Teose lugemise ajal ja/või järel tekkinud kujutluspil</p>
<p>Teksti tõlgendamine, analüüs ja mõistmine</p> <p><u>Teose/loo kui terviku mõistmist toetavad tegevused</u></p> <p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • vastab teksti põhjal fakti- ja järeldamis- ja analüüsiküsimustele; • kasutab esitatud väidete toestamiseks tekstinäiteid ja tsitaate; • kirjeldab teoses kujutatud tegevusaega ja -kohta, määratleb teose olulisemad sündmused; • kirjeldab teksti põhjal tegelase välimust, iseloomu ja käitumist, analüüsib tegelaste omavahelisi suhteid, võrdleb tegelasi; • arutleb kirjandusliku tervikteksti või katkendi põhjal teksti teema, põhisündmuste, tegelaste, nende probleemide üle; • leiab teksti kesksed mõtted, sõnastab loetud teose teema ja peamõtte, kirjutab teksti põhjal kokkuvõtte; <p>otsib teavet tundmatute sõnade kohta, teeb endale selgeks nende tähenduse.</p>	<p>Teksti tõlgendamine, analüüs ja mõistmine</p> <p><u>Teose mõistmist toetavad tegevused</u></p> <p>Küsimuste koostamine: fakti-, järeldamis-, analüüsivastamine tsitaadiga või teksti toel oma sõnadega.</p> <p>Teksti kavastamine: kavapunktid väitlausete ja mäleidmine. Teose teema ja peamõtte sõnastamine. KoArutlemine mõnel teoses käsitletud teemal. Teose Oma arvamuse sõnastamine ja põhjendamine. elukogemuse ja tekstinäidete varal. Illustratiivsete otsimine ja valimine. Loetu põhjal järelduste tegem Tundmatute sõnade tähenduse otsimine sõnaraama sõnavara rikastamine.</p> <p><u>Teose/loo kui terviku mõistmine</u></p> <p>Tegelase analüüs: bioloogiline, psühholoogiline j iseendaga, teiste tegelastega, ümbritseva maailma leidmine ja sõnastamine. Tegelaste tegevusmotiif konflikt ja konflikti gradatsioon.</p> <p>Erinevate teoste peategelaste võrdlemine.</p> <p>Kirjanduslik tegelane ja selle prototüüp. Kirjanduse Fantaasiakirjanduse ja naljandite tüüptegelasi.</p> <p>Sündmuste toimumise aja ja koha kindlaksmääram pingestumine, kulminatsioon ja lahendus. Pöördelis Ajaloosündmuste ja kirjandusteoses kujutatu seosta leidmine teosest.</p>

<p><u>ujundliku mõtlemise ja keelekasutuse mõistmine</u></p> <p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tunneb ära ja kasutab enda loodud tekstides epiteete, metafoore, isikustamist, ja võrdlusi; • selgitab õpitud vanasõnade, kõnekäändude ja mõistatuste kujundlikkust ja tähendust; • mõtestab luuletuse tähenduse iseenda elamustele, kogemustele ja väärtustele tuginedes. 	<p><u>Kujundliku mõtlemise ja keelekasutuse mõistmine</u></p> <p>Kõnekäändude ja vanasõnade tähenduste seletamine. Võrdlus ja metafoor kõnekäändudes. Mõistatuse kujundlik loomine. Epiteedi, võrdluse, metafoori, isikustamise ja sümbolite seletamine. Allegooria mõistmine. Piltluule. Meemid. Luuleteksti tõlgendamine. Oma kujundliku väljenduse</p>
<p><u>Teose mõistmiseks vajaliku metakeele tundmine</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • eristab tekstinäidete põhjal rahvaluule lühivorme (kõnekäänd, vanasõna, mõistatus), rahvalaulu (regilaul ja riimiline rahvalaul) ja rahvajutu (muinasjutt, muistend) liike, nimetab nende tunnuseid; • seletab oma sõnadega eepose ja jutustuse, valmi ja ballaadi ning komöödia olemust. <p>Esitamine</p> <p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • esitab peast luule- või proosateksti, jälgides esituse ladusust, selgust ja tekstitäpsust. 	<p><u>Teose mõistmiseks vajaliku metakeele tundmine</u></p> <p>Rahvaluule liigid ja alaliigid. Regilaul ja riimiline (kujund, sümbol, sõnum). Muinasjutu vormitunnused. Koha- ja ajaloolise muistendi tunnused. Usundilise anekdoodi tunnused. Puändi olemus. Kõnekäändude olemus. Ilukirjanduse põhiliigid. Eepika, lüürika, dramaatilised tunnused. Seiklusromaani tunnused. Robinsonaadi jutt. Luule vorm: värss, stroof. Piltluule. Valmi ja ballaadi tunnused. Motiivi olemus. Komöödia tunnused. Dramaatika mõisted: monoloog.</p> <p>Esitamine</p> <p>Esitamise eesmärgistamine (miks, kellele ja milleks). Tekstitäpsus; esitamiseks kohase sõnavara, tempo, kehahoid, hingamine ja diktsioon. Lugemissoovituste jagamine, kasutades illustreerivaid pildid. Luuleteksti esitamine peast. Lühikese proosateksti (monoloogina).</p>

<p>Omalooming</p> <p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kirjutab tervikliku sisu ja ladusa sõnastusega kirjeldava (tegelase iseloomustus või miljö kirjeldus) või jutustava (muinasjutu või (kohamuistendi) teksti; • kirjutab kirjandusteose põhjal arutus-elementidega kirjandi, väljendades oma seisukohti alusteksti näidete ja oma arvamuse abil ning jälgides teksti sisu arusaadavust, stiili sobivust, korrektset vormistust ja õigekirja. 	<p>Omalooming</p> <p>Õpilased kirjutavad lühemaid ja pikemaid omaloomuistendi, valmi või allegoorilise loo, rahvalaulu, põhjal naljaloo, seiklusjutu, piltluuletuse, kirja tegevusjuhendi, tekstis toimunud sündmuste eel püanteeritud loo, erinevate teoste peategelaste ühelauselise või pikema kokkuvõtte või soovituselise Omaloomingulised tööd (nt teemamapid) tänapäeva isikute kohta.</p>
<p>8. õpigrupi lõpetaja õpitulemused</p> <p>Lugemine</p> <p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • On läbi lugenud vähemalt neli eakohast ja erižanrilist väärtkirjanduse hulka kuuluvat tervikteost (raamatut); • loeb eakohast erižanrilist kirjanduslikku teksti ladiusalt ja mõtestatult, väärtustab lugemist; • tutvustab loetud raamatu autorit, sisu, tegelasi, probleeme ja sõnumit ning võrdleb teost mõne teise teosega. 	<p>Õppesisu ja –tegevused</p> <p>Lugemine</p> <p>Erinevate lugemistehnikate valdamine. Oma lugemise hindamine. Etteloetava teksti eesmärgistatud jälgimine. Huvipakkuva kirjanduse leidmine ja iseseisev lugemine. Loetud raamatu autori, sisu, tegelaste, probleemide ja teoste võrdlemine mõne teise teosega. Lugemissoovitused.</p> <p>Soovitatud tervikteoste kodulugemine, ühisarutelukirjutamine.</p>
<p>Jutustamine</p> <p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • jutustab kokkuvõtvalt loetud teosest, järgides teksti sisu ja kompositsiooni. 	<p>Jutustamine</p> <p>Loo jutustamine: jutustades tegevuse aja ja koha muutmist ja/või erinevat liiki lõppude lisamine, eri vaatepunktist jutustamine, jutustades tsitaatide kaudu faabula ja/või süžee järgi.</p> <p>Teose lugemise ajal ja/või järel tekkinud kujutluspidamine.</p>

Teksti tõlgendamine, analüüs ja mõistmine

Teose/loo kui terviku mõistmist toetavad tegevused

Õpilane:

- vastab teksti põhjal fakti-, järeldamis- ja analüüsiküsimustele;
- kasutab esitatud väidete tõestamiseks tekstinäiteid ja tsitaate;
- kirjeldab teoses kujutatud tegevusaega ja -kohta, määratleb teose olulisemad sündmused, arutleb põhjus-tagajärg-seoste üle;
- kirjeldab teksti põhjal tegelase välimust, iseloomu ja käitumist, analüüsib tegelaste omavahelisi suhteid, võrdleb ja hindab tegelasi, lähtudes humanistlikest ja demokraatlikest väärtustest;
- arutleb kirjandusliku tervikteksti või katkendi põhjal teksti teema, põhisündmuste, tegelaste, nende probleemide ja väärtushoiakute üle, avaldab ja põhjendab oma arvamust, valides sobivaid näiteid nii tekstist kui ka oma elust;
- leiab teksti kesksed mõtted, sõnastab loetud teose teema, probleemi ja peamõtte, kirjutab teksti põhjal kokkuvõtte;
- otsib teavet tundmatute sõnade kohta, teeb endale selgeks nende tähenduse.

Teksti tõlgendamine, analüüs ja mõistmine

Teose mõistmist toetavad tegevused

Küsimuste koostamine: fakti-, järeldamis-, ja analüüsiküsimused. Küsimustele vastamine tsitaadiga, teksti toel omadele toetumata tekstile.

Teksti kesksete mõtete leidmine. Teose teema ja kirjutamine.

Arutlemine mõnel teoses käsitletud teemal. Autori loo sõnastamine. Oma arvamuse sõnastamine, põhjendamine. Tõestamine oma elukogemuse ja tekstinäidete varjudega tekstist: tsitaatide otsimine ja valimine, tähenduse põhjendamine. Probleemi olemuse-põhjuse-tagajärjelise loetu põhjal järelduste tegemine.

Tundmatute sõnade tähenduse otsimine sõnaraamast. Sõnavara rikastamine.

Teose/loo kui terviku mõistmine

Tegelase analüüs: bioloogiline, psühholoogiline ja sotsiaalne muutumatu tegelane. Teose käigus tegelasega toimiva suhte iseendaga, teiste tegelastega, ümbritseva maailma äratundmine.

Tegelastevahelise põhikonflikti leidmine ja sõnastamine. Tegevusmotiivide selgitamine, käitumise põhjendamine.

Tegelasrühmadevaheline konflikt ja konflikti gradatsioon. Erinevate teoste peategelaste võrdlemine.

Kirjanduse tüüptegelasi.

Sündmuste toimumise aja ja koha kindlaksmääramine. Pingestumine, kulminatsioon ja lahendus. Pöördeliste sündmuste põhjus-tagajärg-seoste leidmine.

Ajaloosündmuste ja kirjandusteoses kujutatute seoste leidmine teosest.

Tekstist filmilike episoodide leidmine. Filmi ja kirja

<p>Kujundliku mõtlemise ja keelekasutuse mõistmine Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tunneb ära ja kasutab enda loodud tekstides epiteete, metafoore, isikustamist, võrdlusi ja algriimi; • selgitab õpitud vanasõnade ja kõnekäändude kujundlikkust ja tähendust; • mõtestab luuletuse tähenduse iseenda elamustele, kogemustele ja väärtustele tuginedes. 	<p>Kujundliku mõtlemise ja keelekasutuse mõistmine Kõnekäändude ja vanasõnade tähenduste seadmine kõnekäändudes. Mõttekorduste leidmine regilaulus autoriluulest. Epiteedi, võrdluse, metafoori, isikustamise, korduse tundmine ja kasutamine. Sümbolite seletamine. Sõnade leidmine. Luuleteksti tõlgendamine. Teose stiililise eripära väljendusoskuse hindamine ja arendamine.</p>
<p>Teose mõistmiseks vajaliku metakeele tundmine Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • seletab oma sõnadega eepika, lüürika ja draamatika, romaani, ja novelli, haiku ja vabavärsi ning tragöödia olemust. 	<p>Teose mõistmiseks vajaliku metakeele tundmine Müüdi tunnused. Tänapäeva folkloor ehk poploor. Teksti kompositsioonelemendid: sissejuhatus, sõnmalendus, lõpplahendus. Muutuv ja muutumatu tegelane. Ilukirjanduse põhiliigid. Eepika, lüürika, draamatika ja novelli tunnused. Ulme- ja detektiivromaaani tunnused. Reisikirja olemus. Luule vorm: värss, stroof. Oodi, haiku ja vabavärsil. Tragöödia tunnused. Draamatika mõisted: monoloog, repliik. Intriigi olemus. Kirjandusteose dramatiseering. Lavastus ja selle vahendid. Filmikunsti väljendusvahendid: pilt ja sõna, kaader ja heli.</p>
<p>Esitamine Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • esitab peast luule- või draamateksti, jälgides esituse ladusust, selgust ja tekstitäpsust; • koostab ja esitab kirjandusteost tutvustava ettekande. 	<p>Esitamine Esitamise eesmärgistamine (miks, kellele ja mida?). Esituse ladusust, selgust ja tekstitäpsust; esitaja hääletugevuse valimine; korrektne kehahoid, hingamine kuulaja-vaatajaga. Miimika ja žestikulatsiooni jälgimine. Luuleteksti esitamine peast. Draamateksti esitamine ositi. Instseneeringu esitamine. Kirjandusteost tutvustava ettekande koostamine ja esitamine.</p>

<p>Omalooming</p> <p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> kirjutab tervikliku sisu ja ladusa sõnastusega kirjeldava (tegelase iseloomustus või miljö kirjeldus) või jutustava (muinasjutu või muistendi) teksti; kirjutab kirjandusteose põhjal arutluselementidega kirjandi, väljendades oma seisukohti alusteksti näidete ja oma arvamuse abil ning jälgides teksti sisu arusaadavust, stiili sobivust, korrektset vormistust ja õigekirja. 	<p>Omalooming</p> <p>Õpilased kirjutavad lühemaid ja pikemaid omaloome seotud muistendi, ulme- või detektiivjutu, haiku või proosa- või luuleteksti dramatiseeringu, tegelase monoloogi, tegelase eluloo, tegelase seletust muudetud žanris teksti (nt luuletuse põhjal kuuletuse repliikidega teksti, mina-vormis loo, detailidega metafooriderikka teksti, loo ühest ja samast sündmusest traagilises ja kooritud teostest valitud ja kommenteeritud tsitaatide kogum või muud sellist.</p> <p>Omaloomingulised tööd (nt teemamapid) tänapäeva isikute kohta.</p>
<p>9. õpigrupi õpitulemused</p> <p>Lugemine ja jutustamine</p> <p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> on läbi lugenud vähemalt 4 eakohast eri žanris väärtkirjandusteost; loeb kirjandusteksti lususalt ja mõtestades ning väärtustab lugemist; oskab tutvustada loetud raamatu autorit, sisu, tegelasi, probleeme ja sõnumit ning võrrelda teost mõne teise teosega; suudab jutustada loetud teosest kokkuvõtvalt, järgides teksti sisu ja kompositsiooni. <p>Teksti tõlgendamine, analüüs ja mõistmine</p> <p>Teose/loo kui terviku mõistmist toetavad tegevused</p> <p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> vastab teksti põhjal fakti-, järeldamis- ja analüüsiküsimustele; kasutab esitatud väidete tõestamiseks tekstinäiteid ja tsitaate; kirjeldab teoses kujutatud tegevusaega ja -kohta, määratleb teose olulisemad sündmused, arutleb põhjus-tagajärg-seoste üle; 	<p>Õppesisu- ja tegevused</p> <p>Lugemine</p> <p>Lugemise iseseisev eesmärgistamine. Kiire ja aeglane lugemine. Eesmärgistatud ülelugemine. Erinevate lugemise analüüs ja lugemisoskuse hindamine. Jälgimine. Huvipakkuva kirjanduse leidmine ja isikliku autori, sisu, tegelaste, probleemide ja sõnumi tutvustamine mõne teise teosega. Lugemissoovituste jagamine kodulugemine, ühisaruteluks vajalike ülesannete täpselt märksõnade abil. Loo jutustamine teksti kompositsiooni aja ja koha muutmine, uute tegelaste ja sündmuste vaatepunktist jutustamine, jutustades tsitaatide kasutades faabula ja/või süžee järgi. Teose lugemise ajal jälgimine ja jutustamine. Tutvumine erinevate meedia jutustamisviisidega.</p> <p>Teksti tõlgendamine, analüüs ja mõistmine</p> <p>Teose mõistmist toetavad tegevused</p> <p>Küsimuste koostamine: fakti-, järeldamis-, analüüsiküsimused. Küsimustele vastamine tsitaadiga, teksti toel mõistmaks toetumata tekstile.</p> <p>Teksti kesksete mõtete leidmine. Teose teema ja žanri kirjutamine.</p> <p>Arutlemine mõnel teoses käsitletud teemal. Autori loo sõnastamine. Oma arvamuse sõnastamine, põhjendamine ja tõestamine oma elukogemuse ja tekstinäidete varustamisega.</p>

- kirjeldab teksti põhjal tegelase välimust, iseloomu ja käitumist, analüüsib tegelaste omavahelisi suhteid, võrdleb ja hindab tegelasi, lähtudes humanistlikest ja demokraatlikest väärtustest;
- arutleb kirjandusliku tervikteksti või katkendi põhjal teksti teema, põhisündmuste, tegelaste, nende probleemide ja väärtushoiakute üle, avaldab ja põhjendab oma arvamust, valides sobivaid näiteid nii tekstist kui ka oma elust;
- leiab teksti kesksed mõtted, sõnastab loetud teose teema, probleemi ja peamõtte, kirjutab teksti põhjal kokkuvõtte;

otsib teavet tundmatute sõnade kohta, teeb endale selgeks nende tähenduse.

Kujundliku mõtlemise ja keelekasutuse mõistmine

Õpilane:

- tunneb ära ja kasutab enda loodud tekstides epiteete, metafoore, isikustamist, võrdlusi ja algriimi;
- selgitab õpitud vanasõnade ja kõnekäändude kujundlikkust ja tähendust;

mõtestab luuletuse tähenduse iseenda elamustele, kogemustele ja väärtustele tuginedes.

Teose mõistmiseks vajaliku metakeele tundmine

Õpilane:

- seletab oma sõnadega eepika, lüürika ja dramaatika, romaani, ja novelli, haiku ja vabavärsi ning tragöödia olemust.

tekstist: tsitaatide otsimine ja valimine, tähenduse põhjendamine. Probleemi olemuse-põhjuse-tagajärje otsimine. Loetu põhjal järelduste tegemine.

Tundmatute sõnade tähenduse otsimine sõnaraamast, sõnavara rikastamine.

Tegelase analüüs: bioloogiline, psühholoogiline muutumatu tegelane. Teose käigus tegelasega toimiva suhte iseendaga, teiste tegelastega, ümbritseva maailma äratundmine.

Tegelastevahelise põhikonflikti leidmine ja sõnastamine, tegevusmotiivide selgitamine, käitumise põhjendamine. Tegelasrühmadevaheline konflikt ja konflikti gradatsioon. Erinevate teoste peategelaste võrdlemine.

Kirjanduse tüüp-tegelasi.

Sündmuste toimumise aja ja koha kindlaksmääramine, pingestumine, kulminatsioon ja lahendus. Pöördeliste sündmuste põhjus-tagajärg-seoste leidmine.

Sündmuste põhjus-tagajärg-seoste leidmine. Ajaloosündmuste ja kirjandusteoses kujutatute seoste leidmine teosest.

Filmi ja kirjandusteose võrdlemine.

Kujundliku mõtlemise ja keelekasutuse mõistmine

Kõnekäändude ja vanasõnade tähenduste seletamine kõnekäändudes. Mõttekorduste leidmine regilauludes, autoriluulest.

Epiteedi, võrdluse, metafoori, isikustamise, korduse tundmine ja kasutamine. Sümbolite seletamine. Sõnade leidmine.

Luuleteksti tõlgendamine. Teose stiililise eripära väljendusoskuse hindamine ja arendamine.

Teose mõistmiseks vajaliku metakeele tundmine

Müüdi tunnused. Tänapäeva folkloor ehk poploor.

Teksti kompositsioonielemendid: sissejuhatus, sõnastamine, lõpplahendus.

Muutuv ja muutumatu tegelane.

Teksti esitus ja omalooming

Õpilane:

- esitab peast luule-, proosa- või draamateksti, taotledes esituse ladusust ja selgust ning tekstitäpsust;
- koostab ja esitab kirjandusteost tutvustava ettekande;
- kirjutab tervikliku sisu ja ladusa sõnastusega kirjeldava (tegelase iseloomustus või miljöökirjeldus) või jutustava (muinasjutt või muistend) teksti;

kirjutab kirjandusteose põhjal arutluselementidega kirjandi, väljendades oma seisukohti alusteksti näidete põhjal ning jälgides, et tekst oleks arusaadav, stiil sobiv, vormistus ja õigekiri korrektsed.

Ilukirjanduse põhiliigid. Eepika, lüürika, dramaatika ja novelli tunnused.

Ulme- ja detektiivromaanide tunnused.

Reisikirja olemus.

Luule vorm: värss, stroof. Oodi, haiku ja vabavärsilise luule tunnused.

Tragöödia tunnused. Dramaatika mõisted: monoloog, repliik. Intriigi olemus.

Kirjandusteose dramatiseering. Lavastus ja selle vormid.

Filmikunsti väljendusvahendid: pilt ja sõna, kaader ja montaaž.

Teksti esitus ja omalooming

Esitamise eesmärgistamine (miks, kellele ja mida).

Esituse ladusust, selgust ja tekstitäpsust. Esitamise hääletugevuse valimine. Korrektnes keelekasutus.

Hingamine ja diktsioon. Silmside hoidmine kuulaja suuna järgimiseks.

Lugemissoovituste jagamine kaaslastele, kuulajate vastuste järgimine.

Teost tutvustava ettekande koostamine ja esitamine.

Lühikese proosateksti esitamine (dialogid või monoloogid).

Instseneeringu esitamine. Omalooming. Õpilased kirjutavad pikemaid omaloomingulisi töid:

1) muistendi, valmi või allegoorilise loo, rahvaloo, kõnekäändude põhjal, seiklusjutu, piltluuletuse, koomilise loo, toimunud sündmuste eelloo, loo muudetud 25 vabavärsilise teose peategelaste võrdluse, vaadatud filmi põhjal kirjutatud või soovitusel jm;

2) ulme- või detektiivjutu, haiku, vabavärsilise luuleteksti dramatiseeringu, tegelase monoloogi, teatriteksti (nt luuletuse põhjal kuulutuse, uudisest jutustuse), lühikese loo, detailidega laiendatud loo, võrdluste- ja metafooride sündmusest traagilise ning koomilise loo, kirjaliku kommenteeritud tsitaatide kogumiku, tsitaadi (mootori) jm;

3) muinasjutu, muistendi ja regilaulu, kujundirikka lühikese eluloo, tegelaste juhtlaused, teise ajastuse lühikese kirjelduse, kirjandusteose probleemidest lähtuva vastandteksti, teatrietenduse, filmi- või kirjandusteose

4) teemamapi/portfooli või lühiuurimuse tänapäeva kirjandusisikute kohta. Võib koostada ka projekti.

2. Ainevaldkond „Võõrkeeled“

Võõrkeelepädevus

Võõrkeelte õpetamise eesmärk põhikoolis on kujundada õpilastes eakohane võõrkeelepädevus, s.o suutlikkus mõista ja tõlgendada võõrkeeles esitatut, suhelda eesmärgipäraselt nii kõnes kui ka kirjas, järgides vastavaid kultuuritavasid; mõista ja väärtustada erinevaid kultuure, oma kultuuri ning teiste kultuuride sarnasusi ja erinevusi; mõista, et elus on vaja vallata mitut võõrkeelt.

Võõrkeelte õpetamise kaudu taotletakse, et põhikooli lõpuks õpilane:

- 1) omandab keeleoskuse tasemel, mis võimaldab autentses teiskeelses keskkonnas iseseisvalt toime tulla;
- 2) on võimeline osalema erinevates võõrkeelsetes projektides, jätkama õpinguid emakeelest erinevas keeles ning on konkurentsivõimeline tulevases tööelus;
- 3) tunneb erinevaid keeli kõnelevaid rahvaid ja nende kultuure;
- 4) mõistab oma kultuuri ning teiste kultuuride sarnasusi ja erinevusi ning väärtustab neid;
- 5) omandab edasiseks õppimiseks vajalikud oskused, mis suurendavad enesekindlust õppida võõrkeeli ja suhelda võõrkeeltes.

Ainevaldkonna õppeained ja maht

Ainevaldkonda kuuluvad A-võõrkeel ja B-võõrkeel. A-võõrkeelena õpitakse inglise, B-võõrkeelena vene ja saksa keelt.

A-võõrkeele õppimist alustatakse 2. õpigrupist ja B-võõrkeelt 5. õpigrupist.

Inglise keele nädalatunnid jaotuvad klassiastmeti: